

Zeev ben Judah Leib

**Sefer Gefen yeidit ... Zeev olf ben ... Yehuda Leb mi-Rozenie. im sefer Lua he-
hayi[m] be-mitsat u-vi-hotsaot ... Yaaov anokh Henekh b. Avraham y.ts.o. mi-..
Pozna**

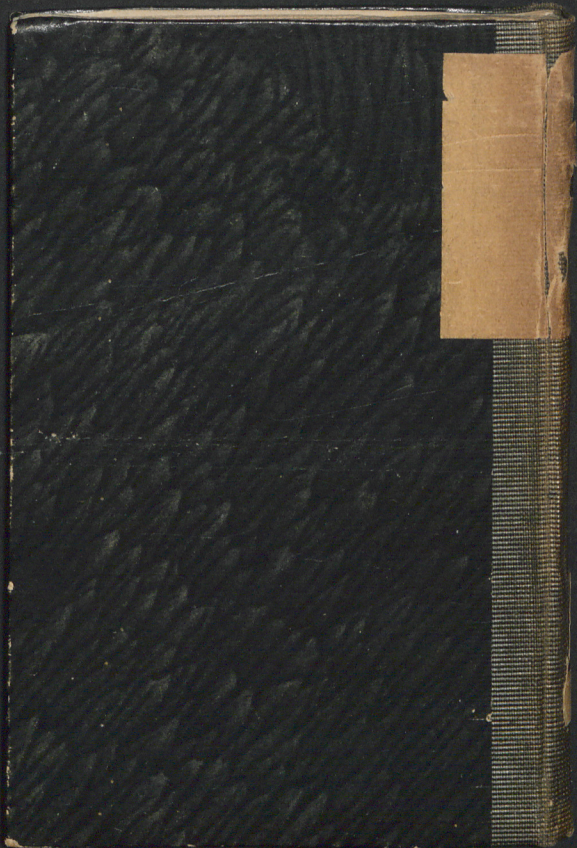
[Jessnitz: Israel ben Abraham], [5]480 [1719/20]

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn1744385572>

Druck Freier Zugang

ספר

גפן יחידית

והוא ספר מעט הכמות ורצ האכות - מדבר
 מעניני מוסר ויראה בלשון נחות :
 מעורר מדנים במילי לשמוא ומלא תוכחות :
 ולמחברו יחשב לזכות : היה אחד מן המשכילים
 ובחיבור קטן הזה הראה נקיאותו ומריפותו
 ה"ס הרבני מוהר"ר זאב וואלף
 בן מוהר"ר יהודה לוי
 מראזנאוי :

עם ספר לוח החיי המדבר מרמזאות הגוף כדו
 שיהיה אדם בריא וחזק לעבוד אלקיו קמיד :

במצות ובהוצאות הנעלה בהר"ר יעקב חנוך
 העניך בכהר"ר אברהם יצו ימק פוונא
 יע"א - במדינת פולק גדול :
 בשנת פקוד גפן זאת לפ"ק

4116

101
 משה יעקב

הקדמה

איתא במדרש רות אמר רב אחי המגילה
זו אינן בה לא רוב חכמה ולא רוב
תורה אלא כדי ללמוד ממנה גמילות חסדים
כך המגילה שאני כותב ואני מפרק ואני מותכ
רק בכותבת אישב דעתי * אשר באנחתי
יגעתי * וקול מבשר לא שמעתי * ולרואה
בוקר לא הגעתי * אך השך ישופני * ולילה
אור בעדני * ומנעורי רבת צררוני ולא הייתי
נקי בביתי אפי' שנה * משום גזיר' יום המעונה *
כד הוינא בר שתסר * בשני אסורים אתסר *
באיסור כולל ובאיסור מוסיף כי כיד ה' אשר עלי
הוסיף * שדמיתי ללמוד תורה * בהבטחת א"מ
שר הבירה * והא הבטיח ונמצא מרה * אשר
ממרום נגזרה גזרה * על נשמתו הטהורה *
לעלות למתיבתא דרקיעא במהרה * ונפל
מראשי עטרה * ופקע כלילי * וניקב הלב לבית
חללי פנותי לימין ולשמאל ואין תומך גזרלי *
ללמוד את בני יהוד' שפתי דעת ברור מללי *
ועדיין לא נגמר שנת ימי אבלי * צרה נוגעת
בחברתה נפל עלי זיקת צרות על צרות *
ונמצאו שתי מרות * שחסרה כים ונוטל הכבוד
ונהייתי

ונחייתי כספינה בים • ולא ידעתי כמה אפתח
 ובמה אכיים • עד שהעיר ה' רוח היום • האשל
 טגרא תקיפא מאור הגולה אשר לו יר ושם
 תחת השמי' הגאון מוהר"ר מרדכי אשכנזי אב"ד
 זר"מ דק"ק בריסק וצ"ל להה זכר את חסרי אבו:
 וקרנני בכל מיני קרובות • וחבנני בחובת
 הלבבות והייתי אצלו אמן כמה שנים לשאוב
 מבארז מים פרי רעננים • וכבואי מבית מותכא
 רבה דאורייתא • אשתני שבילי דמתא • אשר
 נפל אש וירדנה בק"ק ראוני' ואחר הרע
 יצאתי וראיתי את בני אדם זה שמח ויש לו יר
 עד בלי דיי ואני חובק את ידי וכזי לשמח נפשו
 העגומה • חתמתי אח עצמי ברשימה • שהעולם
 הזה השוא תולה על בלימה :

אנוכי הנצב בזה • דלורזה • עצבונכזה •
 אשתומם כשעה הדא : ואחזתני
 פלצות ורעדה • על המראה • אשר אומרים
 חדאי נפשי חדאי נפשי : ואין זוכרין שהן טיט
 זרפשא • וכמה הרפתקאות דעד עלה • מיום
 הולדו עד סיומא דכולה • ורובקין ביצה"ר
 כחומר בזפת • ונותנים טעם כבשר בלפת •

א ב A 2 וכרשב

הקדמה

וכדבש ונופת • ובתר טעמא טעים • אין מחטטין
אחריו אפי' גאומי לא גאים • עד שיחמלא כל
גופם עונות וחטאים • וכמ"ש הזהיר חרש פ' לך
לך ז"ל שיצה"ר לבר נש כחמיר' לעיסא אעל
במעוהי זעיר זעיר ובתר אסגי ביה דכל גופיה
אתערב בהדי' וחטא מביא לידי עון ועון לידי
פשע וז"ל חסור לאברהם עין יעקב נהר ל"ח רע
שהחטא נמשל אל חבל ב' חוטין ועון אל חבל
ח' חוטין והפשע אל חבל כ' חוטין • בסוד בושא
הרפה כלימה • ידוע כי כפרה לחטא והמחיל'
לעון סליחה לפשע • וכך הווידוי מתבייש אני
מחטאי ומיחפר אני מעונות ומוכלסאני מפשעי
עכ"ל וזה לשון ספר עמק המלך שער תיקוני
תשובה ס' כ"א ואני נפתלי אציגה לפניכם
מקצת עונשים קשים ומרים כלענה וכו' והתי
יתן אל לבו וישוב בתשוב' שלימה לפני הקב"ה
ואנשי היל הם כתרי הרור ראשי ישיבות
והדרשנים יפרשו להחוטאים האלה בנפשותם
כל משפטי גיהנם • ויזכירו אולי יעשה פרי וכו'
וכן הוא אומר במדרש הנעלם פ' לך לך זוהר
חדשך מ"ו אמר רב הסדא אין הקב"ה עושה

דין

הקדמה

ג

דין ומשפט ברשעים עד שנמלך בנשמותיהן של
צדיקים וכו' תנא ערסאל שר של גהינם
הוא מתפלל לפני נשמות הצדיקים שלא
יתפללו על הרשעים לפני הקב"ה כרישיתנב
ברשותו להורידם לבאת שהת * הה"ר ויאמר
מלך סדום הן לי הנפשומלך סדום זה שר של
גיהנם תן לי הנפ' כרברי האומר הנפש החוטאת
היא תמות וכו' אמר ר"י באות' שעה הנשמה
היא אומרת ויאמר אברהם אל מלך סדום
הרימותי ידי בשבועה שלא אתפלל ולא אקח
מאוחן רשעים שהייתי מכריו לפניהם *
והוכחתים לחזור בתשובה ופרשתי להם כל
משפטי גיהנם ולא שמעו לי עכ"ל * משמע
שמותו לדרוש ברבי' ולהודיע משפטי גיהנם
להכניס יראה בלבם וכו' עכ"ל * עמק המלך
ויש להקשות קצת מהיכי תיתי ס"ד דלא לדרוש
עניינא דגהינם אי משום דילמא אתי למעבר
מיראת גיהנ' אי משום הא לא היה צריך להבי'
ראיה מספרים אחרים הלא גמרא ערוכה היא
במגילה ד' כ"ג ז"ל בתענית ברכות וקללות
מהו דתימ' דלמא אתי למעבר מיראה קמ"ל

א ג 3 א ואין

הקדמה

ואין לומר דשאני ברכות וקללות דכתבי
באורייתא אבל משפטי גיהנם וכן עין דלא
אדכר באורייתא בשום מקום וכמ"ש החוקוני
כפ' ואתחנן יאמר האומר כיון דלא אדכר
באורייתא א"כ הם דברי כזבים ה"ו ויתלוצץ
בזה וא"כ לא די שלא יחזירם בתשובה אדרבא
יביאם לידי עבירה בדרוש שלו א"כ מאי מייתי
ראייה ממדרש הנעלם הנ"ל דלמא שאני התם
שלא היתה עדיין התורה בעולם רק היו סומכין
על קבלתם סתם ואין מקום לבעל דין להלוק
משא"כ משנתנה תור' יאמר האומר שהיא
מזויף מתוכה ח"ו מדלא נזכר שכר ג"ע ועונש
גיהנם ואפשר לומר דה"א שלא לדרוש בעניינא
דגיהנם משום שלא יאמרו שלא אמרו חכמים
דברים אלו רק להפחיד וכמ"ש אבן עזר' על
ענין התקופה • והביאו הט"ז ב"ד ס' קי"ז
והראשית חכמה תירץ כמו כן על מה שכתוב
בווהר שעל עון קרי לא מהני תשובה עיי"ש לכן
מביא ממה שאמר אברהם שפירש להגויס
הכופרים באמונה עונש גיהנם לעונש הרשעים
וא"כ האיך עלה על דעתו לפדש בוראי יתלוצצו

בזה

הקדמה

ד

בוה אלא דדבר זה מפורסם אפי' בין האונות
שיש עונש גיהנם רק שאין מדיעין דרך פרט
האיך ולמה לכן אמר ופירשתי להם כל משפטי
גיהנם + ואין אדם משים על לב שעת מיתה :
הפתח והבהלה ורתיתה : של גוף ונשמתו . רק
אחר תאות לבם נמשכים - עולים ויורדים
אוגרים ומסוכסכים - זאין דרך בני אדם
להתבונן בדרכים + בדרך צדיקי' שהם רותתות
+ לאמר נלכה דותינה לבקש נכלי דתות + כות
מה לעשות - ודין גרמי בנגקי' כל דמיר' + שאין
מטריחין לפשפש בנגלה וטמירא + האיך עונשין
מן הדין קלה וחמורה + ולא שווי' נפשא
הדרנא להדורי אמילת' אלבישהו יקורא +
משבח הנשמה וקפסירא (פי שלטון ומלכות
עיי' בזהר בהעלותך דף קע"ב ע"ב) אמרתי
אחבר נא הבר הקונה + במגילה קטנה + אשר
בהיקורי שאנה זככל עת יקראנה + ואיש תבונה
ידלנה + ובכנף בגדו ישמנה + להדות לו למגן
דצינה * וחומה סביב ראש ולענה + לכן שמעה
עמי בינה זאת * מה שכתוב כאן בהני חרוזות
אוד יקרות שמחה ועליונות : למאן דמקיים

א ד 4 A מצוה

הקדמה

מצות ה' בזריוות ודברי קשים ולשון עזות למי
אשר דבר ה' בזה ואומר מה זאת • ובשביל קול
התחינ' אתחנן ואבקשנה • לכל הקורא בערים •
זקנים או נערים • כי יפתחו וי יקרא האגרת •
שיהיה לו ביקרות • ואל ירע בעיניהם לדברי
דבר עליהם * כי ה' הוא המעיר לי • לכתוב
הני מולי • לבני גילי • לאמ' עורו פילי • לפשט
כל עקומומי שבלב איזה עון פלילי ואלהא
דמעיר עננא : לטהר מחשבתי ורעיונה • יסיר
יגונה • אנא ה' הושיעה נא • ולפי שעיקר
כוונתי שיהא כל א' וא' נושא זה הספר בירו
קראתי שם החיבור קטן זה גפן יחידית • למען
יהא כל א' וא' קורא בו בהמידות • והחכם יהא
רואה את הנולד והעתידות • והלשון גפן הוא
הוא עפ"י מה דאית' במדרש ילקוט תילים סי'
פ' מה גפן יש בו יין ויש בו חומץ וכל אף זה יש
יש בו דברי תנחומין ודברי פורענות • ועוד
עולה כמנין זאב וואלף וה' יבנה במהרה את
הבית ואת היציע • ומשיחנו יעלה ויבא ויגיע •
ואת עם עני יושיע • ועל אויבנו יצריח אף
יריע • כמו שהי' בגאול' ראשונ' • כך בגאולה
אחרונ'

ה הקדמה

אחרונ' יריע • כמ"ש גפן ממצרי' חסיע אכז"ר בא'
הכותב לסד' ולפרט לענות נפש'ו לפ"ק •
זאב וואלף באמ"ו ה"ה
החסיד מהר"ר יהודא
ליב זל"חה :

גפן יחידית

אם אין אני לי מילי • ומי לה' יאספו למולי • רש
ועשיר כדיב וכלי • ישמעו מולי • ויאזינו
משלי • אכן אמרתי רק לנבי בילי • סיד שיטעמו • יאמר
לי לי • ואל יאמר שוטה בילי • סברא קרית לי • לחלו
אציע מענה • ולא תליתי זיינא • באילן גדול ככף תומר •
ולא יאמר האומר • לא מסתיו' ללא גמר • לא מיגמר
במי לגמר • ע"כ קאחינא • אנכי מחסרי מדע וקצרי
תבונה • ולא חכימאם אנא • ולא תזאי אנא • לא גמרכא
ועדרנא • לשאת אותו לזכרון • לשכך אף זמרון • ולשכר
באון • לבל יעליון • לכשיבנה בית המקדש במהרה
בימינו • אז ימלא שחוק פינו :

זה אלי גואת אנובו • בכל דרכיך דעהו :
א ה A 5 זאת

גפן יהודית

זאת אמרתי בחפזי לא כל האדם חזק •
שיחי עזרתי עוב • רק אחי אכזי
מבקש • לדפוק על דלתותם ולהקם • להנצל חפס
ומוקש • פן יהי למוקש • ואלכה אל שדה בוכים לבכות
עמי לבות הכמזכי • ואקרא לי מורה בוכים • להורות
דרך להולכים • המה צדיקים שנקראים מהלכים • וזה
כוונת הנח' בכו להולך דקשה דכא צדיק נקרא הולך
ובכתי' זו למה אלא קאי אהולך עריבי בלא בניס :

קחו מוסרי לראייה • אגרתא דמיקרייה • אולי יהא
עצבותא מסתייא • לכבא לטהר ישיעו מן
שמיא • ויקל התשובה כמעטל בניתא מחבא ומיא •
וימטי כשורא לחי' • ולא יאמרו על מאני תצירא כאגני
לייא :

זכור אפה בשר ודם • קום מה לך נרדם • אם על
חיך אתה הו • תבא חוסף ומפספס
תתרפס • פס' צרעו"ת וחטאים להפרידם • פן תלכד
במצודם • בכל עת יהיו צנדיק לבנים ומגיבצין • לגמול
חסד בהדין אכסביא דאתי לקיצין • היום כאן אצק
ומחר אותו מבוסף מתאצין • וזה שוב בכל רש' אצין •
להשיבה לאיתנה בין הכיפין ולא בין השיצין • לך אצל
כמלכ • וראה דרכה דרך סלול • פנין בקיץ לחמה
לאכלה

לאכלה : טרם תיבש הקמים והמלילה * ואתה בן אדם
קח לך מזב ענה על המ' לה : כי אורחא רחיקא ווודה
קלילא * אל תבהל אחרי הון מוטב גנויכו למעלה * ואל
תתאוה להיו' עביר ככסא * כי ווי לאלפא דאוליבלא
מכסא * וזה אפשר כונת ר' אליעזר ז"ל שזכה את בניו
ליתד תקוע שלא יעבירו הכסא * ולהוי ערוקאי * כי
מלכותא דארעא כעין מלכותא דרקיע :

דבט כל וראה במראיתך ומבין שאין זולתך * זאת
קומתך לתמר דומה : במראה ובקומה :
בדעת ובחכמה * וכוח חוי בכולי טווא דברייתא * לית
דכוותך שפירא בריוותא : מקטיכי ועד לימא * מרופאי
דחס ועד אנדולי דימא : הכמאל נבון ומכס ורוח לקי'
בו : פאל' אשר בתן ה' חכמה בלבו : והוא כהלך במשיבו
על ראשי אברים אשר בקרבו : ונטעתיך שורק כמסנת
העמקים : עשרה דברים רוחניי' ועשרה גשמיים הקים :
כפי אשר גמרו הוותיקים : במסנת' כידה סוף שלש
ברקי' * וכת' עמטה חסה כדי שיבא משותף מאראליים
ומזוקים * לפרוע מרשעים העשוקים * ולימן שכר טוב
לצדיקים * ואל מי אדחק ואשך ומי כמוכה * ועל מה
עשה ה' ככה * בכדי שיטעם מצותיו ברוח כמוכה * ולא
דמות רוחא * וגם צעי * שיבא חמיד ורגיב ונאורייתא

לעי A 6 1 2

גפן יהודית

לעי • כי ענדא דנחמא כרסיה לא שווי' למרא לחאן
מתנבי • ואם האד' עושה בדת וכהלכה • אז משולחן
גבוה קא וכה • ומאלקיו ישא ברכה • ואם ינתק
מוסרותימו והשליכה • לא חפץ ה' צמות המת ושמו
ימחה כי אם צטוב ויתחקן וצכה • אז חמת המלך שככה
ויקטב וישמע בקול לחשון • וינצרהו באישון • כי אם
ממ"ה הקנ"ה דומה למלך ב"ו שהוא אומה ולשון • אשר
אחרו מכווער לעבד שחוזר לרבו הראשון • אדרבא ו
הודו וכבדו • אם האד' חטא מעודו • ישוב בגופו
ומאודו • והי' כל מצקס ה' ורועה לחצר במאחרו • ה'
חפץ ביקרו • בין מחובר מעיקרו • ובין הי' תלוש ולבסוף
חברו • יראת ה' היא אונרו • ואפי' בעל תשובה עדיף
מידים מן הדני • כדאיתא בפ' אין עומדין • שבמקום
שבעלי תשובה עומדין אין נדיקים במורין יכולין לעמו'
חנ"ל כוונת הגמ' חלק רב אשי אוקים אשלשה הלכים
אמר מחר נפתח במצדין אתחזילי' מנשה בחלמא • א"ל
חברך ומנרא דאצורה קריית לי מהיכן שרי כמוציא וכו'
גמ' זו תשובה למה דווקא שאל אותו חנש' ולא חלק אחר
מישראל ולמה שאל אותו דוקא דין מדיני ברבות וכבר
ישנתי גמ' זו כולה בדרך א' ונדרך פשוטה ג"ל הבי דעס
פ' חלק אית' שמנש' הי' בע"ת וכבר הקדמנו דבמקום

בע"ת

בע"ת אין נדיקי' גמורין יכולין לעמוד והצית חדש
 בטור י"ד סי' ס"ב בתב דאין קוברין בע"ת אנל' נדיק
 אנל' אנל' חסוד קוברין נחז' חסיד עדיף חנדיק ואיע'
 בפ"ג דצ"ק האי מאן דרנבא למהוי חסידא יקיים מילי
 דנברכות וה"פ דנמרא אתי מנשה אידמי לי' בתלמא וא"ל
 למה קריתי לי סנךד וכלא אני עדיף חנדיק אללא ע"כ
 אתה מחווק ענמך לחסיד דעדיף מצע"ת וא"כ נריך
 אתה להיות נקי במילי דנברכות לכן שאו מהיכן שרי
 המוציא כו' ואם יעלה אלה על רעיונו * יבא רן כנדי
 לעשות רצון קונו ולא ירבה כספו וכונו * רן כדי מזונו
 כי עלמא הדין להילולא דמית * ועלי' דאיגשי דמית *
 לפתוח עיביו ולא להוי כהדין סמית * דמטפס ועולה
 מטפס ויורד * חוטא ופושע ומורד * ולבו גסה ולא
 עניו * ואין אלקים לנגד עיניו * שאלו הי' מכיר אקים
 וטובו * לא הי' מעיז פניו בפני בעל חובו * ואין בשוט"
 כפגז * מה באשריתו יקרה ויפגע * ולא יהיה פס
 להסי' * לאמ' זאת אשיב * אנכי לא ידעתי אילו ידעתי
 לא ישכתי * ובמורה ומלות יבעתי * כי אפי' בן נח כהרב
 וכשחד * על שבי' לו ללמוד * ולא למד :

זאת   אומר בציהי פתח עיניך ורא' טנה ותוסי'
 אחר כל השנה הרמה * על גוף ונשמה *

א   ?   7   A   יט

גפן יחידית

יש מדני אדם אינו דומין לבהמה * יש קול ומוצא
עמה * אספרה אל הין כל השומע לא ינחוק * אוי
להם לבריות * איך יפסחו ידיהם בגול ועריות * כמה
יש להם אחריות * וכמה זני בני בישא * שמירא להין
וכבישא * א"ל להמכה * בהדי כנשי דרממא * מלציא
דסכא * מעיולא יומא ועל אפוקי יומא * היסופר איש
כי יבלע פומו * מיד בגאחו מנשן אמו * היזה"ר כפות
עמו * ונותן טעם בנן יומו * וכיון שהאלים אינו מחזיקין
אותו * סוף כלכל במגודתו * כמשל הארי מוכב על
כרעיו ועל קרבו * ומראה עצמו כישן בחסיבו * וכאשר
שוקלי הלכו בו * הוא נושך בניבו * קודע ומוציא דמו *
כן הדבר הזה במקרה וסיבו * י"ג שנים בבת אחת * אדם
דר עם נחש בבשיפה אחת * ומטע' עונותיו פח ופחת *
כדי להורידו לבאר שחת * ואף אה"כ שמגיע לפרק אור
ארבעה עשר * וצא גם היצר טוב והישר * מ"ח דעת
לאר' נוטה להיות מוטא * משום שהי"צ"רא" יש לו טענת
שבר מצרא * שיהיה כמה שנים אחוזת מועבו * ושכירות
ליומא מחבר הוא * וזה רמו במשנה מסכת בבא מציעא
פרק השואל המשכיר בית לחבירו בימות החמה אינו
יכול להוציא: אלא א"כ הודיע שלמים יום קודם והענין
דחודש ניסן הוא רמו על בדיקת הגוף מיזה"ר כח"ס
מגלה עמוקות אופן קמ"ו וגם האלשיך כתב על משנה

אור

גפן יהודית

ח.

לאור לארבעה עשר בודקין את החמץ מהוא רמו על זמן
האדם כחמגיט לי"ד מנה עיי' סוף פ' בא וכבר אמרו
יחממים ז' ל' שואלין ודורשין בהלכות הכסח'ל יום והיינו
שצריך להוסיף על בדיקת הגוף לכן שואלין ודורשין
בהלכות הכסח ר"ת עו"כ ע"כ טובה ישראל שימי כוסן וימי
תשרי-תריין ירחי לדינא * וזה רמו צפ' תכילים אלקים
משפטיך למלך ת"ן תן ר"ת תשרי כיסן ותרויכוו איקרי
מלך יהם ימי משמש של א'קים וצריך כל ל' יום לפני
פסח לדרוש ג"כ בענייני חטאים וזה פי' המשנה
המשכיר בית למדור ר' לגוף אדם למדורו ר"ל ליצה"ר
שהוא מחובר אלנו מיד האלו צימות החמה ר"ל צימי
החיימום שחיימום לעצירה מכת זה נתן כח ורשות ומכר
מקום ליצרו לדור בצימו-ואינו יכול להוציא ר"ל לצדוק
ולבערו אל"כ הודיעו ל' יום קודם ר"ל לשאל ולדרוש ל'
יום קוד' הפסח ולמה דוקא ל' יום כ"ל רמו מפני שגולין
תרק"ך שעות כחזין חמץ בה יצה"ר דתרויכוו חד הוא
ובכל עת ובכל-עשה יכוף חלק אחד * ואחר שנתגדל
פנידולי-בידוליין * אדם ביקר-בל ילין * מפתח סידין
בזחין-ולילין * וכל הנעשה עמהם גבולין * כמה
הרפתקאי טילית-לין * אחת דמלכא ואלקפתא
הדופילין * וכל הפרקי' עצמותיו מגולגלין * דעיל פחדא

מהשתא

רש
אוי
מה
האן
כא
יש
יות
יק
על
שר
:ו
לס
*ת
אור
עת
גנת
רות
גא
זינו
נין
*ס
גנה

גפן יחידית

מהשתא • מפרק אלו בגילין • ומלא צער ויגיון • מפ' אלג
הכהרגין • ולבו שבורה וכפיפה • מדבר ומשבי ושריפה •
בכל מיני הרדפה • כי מי יודע מה יולד יום • ומה יהא
בסופ' • וכסיל לא יבין • לשמור מכל מרעין בישון
וכאזיבין ומי איכא מידי בכל הארץ • שאם ישל בו האל'
ולא יפרוץ • החיות והשרצים • כולם אחרי רעים •
ודמיו לי' כקוצים • ואפי' כל קטן לי' מקטין • דאפילו
יתום • כוחו מתים • וכפשו עליו תאכל • מכל מיני ברזל
רב החובל • וכל מיני אעא • דמיו לאסאם זה • וכל ימיו
פכיו וועפים ומשונים • מצער גידול בניס • ופוק חוי
טבעא האך בגי בעלמא • כמה גברי לאמא • אשר חכמתם
ועשירותם תקפי לעלמא • וכשיורדים מנכסיהם כעשים
כגולמא • והוויין כענדא דמו דבין בעלמא • וכמה מן
כמהדרין מעיר לעיר דרך גבר בעלמא • ומאן דחוי ליה
אומר ממקדורי חילי ומסמרטוטי כלמא • ואפי' היה
יודעו ומכירו לסעבר • אינו חוב' חנר • ושפתותיו אינם
דובבות בגבר • רבים שתו יין חי ושדקו חיים לכל חי •
ולא היו להם להפקיע את עצמם כדאי • הרבה סותרים
לשפי' • לא זכו משבח המגיע לכספים • ויש מהן נותן
בדוכי' לאלהא שמיא • דערוקתי' מסתי' • סרבה אשר
יצאו טבעם בעולם • הלבנו במקלם ותרחילם • ואשר

גפן יחידות

ט

היו יושבים בקמדראותם • עוסקים בשקם ותעניתם •
אשר הלכו בצבדי משי אשר לכם חשק • דין גלימא
שיעורא כשקיהרבה אשר סמכו נאשים • גלגלו בעדשי •

רבים רודפי וצרי עין • בנייהם צועקים ללחם
ופורש אין •

רבים אמרו לנפשם אך שלום יהי לנו ולא על
אחרים לרהם • זרעם מדקשים לחם •

רבים היו להם זב ומרביות • סוף מתו
בעניות •

רבים כתבאו בפחח הנבאות • סוף הלכו
בשלשאות •

רבים על שרים בטחונם תלו • שרים בידיהם
קתלו •

רבים כשהיו חשובים ועשירים • נחשבו לבני ציון
היקרים • ובעניותם נחשבו לבנבי ומסורי •

רבים היו ממונים ואכפטרופסים אצל שרים
סוף סבלו ענויים קשים ומרים •

רבים במה שכתבאו • בו הובוועו • אצפי שיהרנו
מחונם ומאודם • הרבה עשו כן ולא עלתה

בידם • וכל מחמודיהם • אכלו אחרים בחייהם • וזה
עלי עשור ועלי נבל • אשר מצטער יותר מאבל • כמעשה

אביון

גפן יהודית

אביון א' סבי' סועד על סולחן אחרי' • ויהי כלי
הדורי' • ועפעפיו יזלו מים • וכבר מות מחיים •
וסובינא לחימי • ורצון קשישי • אכלו כהמא באקושי •
וכל ימיו דארי טונא • ומחיא עינא • וכל עמל לפט
להכינה • וכלל מעיז פניו • לבקז מזונות אשמו ובניה
וישראל סידודים • הם יתריהודים • כי כל האמות
מתאגדים • ושבר אל סבר יחדיו יודבקו והיו לאחדים •
לכנות בעיניהם לגידים • וכלל יום ויו' בעמי מישי'
עומדו • ברב בעלינו אשר מלבס בודים • והנוגסים אצים
ובמקלם רודים • לבמר כל מחוסס עד שמכסיהם
יורדים • במסיס וארנוכיס ומחדים • ויש מהם סונאי
היבודים • אשר כולו מחמדים • לעשות בשרם חדודים
סודים • למצון את דמם ולנקה את הגידים • וע"פ
ברוב בעו"ה נדיק בצרה נחלט • והגוי נחלט • כי
סענא באומה לא שליט • אלו היה כל רקיע גוילין • וכל
פה ולסגן ממלגין • א"ל לחפוט כמה דרכיו מקולק'ין •
וכבר נמנו ורבו נבמר' • טוב שלא נבדרא משנבדרא •
ועכשוו שנבדרא • יפפסס חפוסס מהיפוסס חפוסס חכר
אלקיס חופסס כל חדדי בטן • ויראה ס'א לעסות דבר
גדול אי קטן • אבל ראה ראיתי בני עלי' והם מועטין •
ע"כ אפי' חכס כסנא דבי אמונא • סבל ונכסל קרינא •

גפן יחידית

אם לא החזיקו דבור ומדברנה :
 זכור אמה בעל טבל וכורה * גם בעל בחירה :
 זכור את בתרית * עדיפ' מקמית * אשר בורא
 תוכית * הקוטפים מי' לוח * עלי שית * בכו
 בכו כל ילדי אדמה * אשר רוח חיים באפם וכשמה *
 אהם למה * ודבריהם למה * אם לא תשובו לתשובת
 הרמה * כי תקות אמוש רמה * והגוף בית רחמה *
 יקבר בסוף אדמה * כל הנוגע בו יטמא * ויתר הכבלת
 בכמה * הנהמה אין מטמא רק בחגע וזה אפילו באוכל
 ובאבן מטמא * על גני חורשי חורשים * הקרוכים ממנו
 פורשים * הם פורשים וזוכים בקול מר * והוא שוכב בלי
 מאמר * הם פושטים ממנו בגדי זהב ומלבישין לו בגדי
 לבן * והוא שוכב כאבן * קוראין ואין משיבין * ואחר כך
 לחזר מות מוליכין * וזכור שחת משליכין * ואשתו וזכור
 כנהלן מפניו * כי נשתנה לכהה בוזים * שוכים
 ומשוכים * וזורקין עליו ענים ואבנים * ופוכים לו
 עורף ולא פנים * ונת"ר שנתעלים מן העין : נשח
 מלב ונחשב לאין * ומיד בכניסתו בכנין חורדות
 כחצין עליו איגרת חורדות * ויעלו עליו הזדונים *
 ועוררים דיני דינים * בכמה מינים : לא פעם א' אלא
 עשרת מינים * לא יסור שנט פטע וגעעי עוונים *

ויכנסו

גפן יהודית

ויכנסו בו החולעים והכניסו * וימשלו בו * תוכו ומגבו *
ולא אחריו בעניינים * הלא כמה כתובים בספרים
הקדמונים * זה השבר * נקרא חיבוט הקבר * ואם על
הראשונים אלו מצטערין * באתי לגלגול האחרוני אשר
לסוף מצערין * אשר יאמרו המושלים באו חשבון *
ומעבודה לעבודה עמו מחשבין * מה שעשה עבודת
הקודש * באיזה יום ובאיזה חודש * והספר יקרא מאיו *
וכתב ידו מוכיח עליו * ואם של ש"ס עלה לגולגול * אשרי
שככה לו * כבוד יאמר כולו * והן שמים יתנו קולו *
דמקדמי ומכרזי בשבילו * פנו מקום לבר לבאי * אשר
הזכר כארי דרתימו ודחילא * ומלאכי צבאות * ידווק
למולו * ואומרים בואו בשלום להיכלו * ונותקין לו
כמפעלו * אמרו לפעלא טבא יישר חילו * ובגזירת עירין
פתגמא * מלבישין לבוש פורפרין לכשמה * והא יקרי
אתגלי' כענכא : ומקשרין ליה גנכא * כפי עבודתו *
כאים גבורתו : כן יהיה שכירתו * ואם ימעט הבית מהיו
מעשה דלקתו * וענתה בו חטאתו טוב א"א בתקנתו *
ומה שעשה עשה * ומשלם מביתו * מבוק ומן העליו
כשמתו : כי מי שלא טרח בע"ס מה יאכל בשבת
מהכנתו * ותנת אללו בגדו * ושעירים ירקדו כנגדו *
לא זכה מנגדו * ונפקין כרוזין * דין גליא רזין * מה

דאסור

גפן יחידית

יא

לאסור לגלוי • דין וגזל ליוקנא דמלכא עילאי • וקריון
 צמס פלאי • דהיינו שיש לאדם שם מצד הקליפו' וכמ"ס
 צמ' כוונת האר"י דכל אדם יש לו שני שמות שם א' מצד
 הקדוש • ושם שני מצד הקליפה • וכמאדם זוכה ומייגע
 בתורה ובמצות אוי' מסתלק השם רע וכמא' רק הש"ט
 מצד הקדושה עיי"ש שהאר"י • וזכ"ל כוונת הגמרא • פרק
 היה קורא • כי שייך ר' מאיר ספרא דאיוז וכו' אמר
 הכי אשרי מי שעמל במצוה ובח"ט מנו"ל בשם טוב
 וכפטר ב"ט ולכן ר' מאיר אחר להא מילתא חשוב לשם
 בשם כ"א הכ"ל איתא דר' מאיר היה בדק בשמא
 חטעה הכ"ל אי מצד הקדושה או להיפך • ומתכנסין
 כל מלאכי חבלה • לראות שיט"ה בקלקולא • זה ממוסך
 וזה ממורט • ארור בכלל ארור בפרט • ומכרוזין דין
 פלגיא טביד דא קלני' • וכזאת וכזאת • רחמנא ליצלן
 מכיסופא לשמעי זאת • ומנחמין בי' בגולירין • כמה
 חבלין טהירין • ואז מרכיבין הגוף ונשמה • כמיגר על
 בני כומא • ודומסין אותו לבירא עמיקתא ומאיגרא
 רמא • ומאכליין אותו מרירתא דאגמא : וע"ז כתבו
 המט' משה והתורת חיים שניה יחדיו דזה כה"פ משפטי
 ה' אמת נדקו יחדיו • ואח"כ צאין עליו במהומה •
 בעלי אגרופי' ורמי הקומה • ומוסרין אותו למלאך

דומה

צו
 רים
 על
 אשר
 ין
 ודת
 שתי
 לו
 שר
 ודון
 לו
 ירין
 קרי
 יו
 הי'
 יו
 ליו
 שבת
 דו
 מה

גפן יחידית

דומה * או אברהם בענה נסרחה החכמה *

והלתי אֶרֶץ כְּנָעַן שִׁיחַ לְכַסְחִיל וְזֹאת אֲנִי אֶבְרָם
כּוֹסֵף וְחִיל * אֲשֶׁר הִרְשָׁע בְּגֹבַח אִפּוֹ
אֹמֵר בַּל תִּדְרוֹשׁ * לְלַעֲכֵה וְרוֹשׁ יִכִּי כִּי אֲשֶׁר הִכְשִׁמָּה מִגּוֹף
יִפְרוֹסִילִית דִּין וְלִית דִּין וְרֵשׁ * וְאִין חֲרִיבֹת לְמוֹתָם *
כִּי אֹמְרִים קְבֻרַת חֲמוֹר יִהְיֶה קְבֻרַתָּם * וְאִין שְׂטָן
וּפְנֵי רַע יִפְגַּע אֲרָחִים * וּמוֹתָם טַעַם לִפְגַּם * וְהַגּוֹף
פְּשִׁיטָא אִינְרִיכּוֹל הַגּוֹף לִהְיוֹב * דִּכָּא אֲנִל
הַגּוֹיִם מִיַּחֲסִים רַק בְּאֲרוֹן * וְאִין רִוְאִין שׁוֹם אִף וְהָרוֹן *
וְכִכֵּר כִּתְּבֵי בֹהַ גְּבוּחָ * בַּס' שְׂבִילֵי אֲמוּנָה * וְאִף אֲתָה
הַקְּסָה אֶת שִׁילֵי * וְהָעוֹ אִישׁ רִשָׁע בְּפִכּוֹ * וְאֲשֶׁר הִכְסִיל
בְּחוּשְׁךָ יֵךְ * וּבְשִׁדְרֹת לְבוֹ מִתְּכֶלֶךְ * וְאִין חֲכָמָה אֲלֵא
בְּפֶלֶךְ * כִּי לֹכֵל אֲדָם יֵשׁ ג' כְּלִים אֲשֶׁר הַגּוֹף מִתְּפַעֲלִים *
וְהַכֵּל בְּקִרְבֵּי א' עוֹלִים * הַכֶּפֶס הוּא עַבֵּי וְהָרוֹחַ הוּא דֶק *
וְהַכְּשִׁמָּה הוּא דֶק מִן הַדֶּק * וְהַכְּשִׁמָּה אֲשֶׁר הוּא חֶלֶק לֹא
מִמֶּעַל * אִיכָּה יִכּוֹלֵה לְרִאוֹת מֶעַל * וּבְאֵם תִּמְצָא * פִּיגוֹל
הוּא לֹא יִרְעָה * וְאִזוּ בְּנִפְסָ תִּצָּא * וְנִשְׁאֵר הָרוֹחַ וְהַגֶּפֶס
בְּלִי כְּשִׁמָּה * כִּמְשַׁל בְּהַמּוֹת כְּדָמָה * וּשְׂבָקוֹ לִיה רֹחַ * כִּדִּי
חִיָּא * וְהַכְּשִׁמָּה לְגֹבַח סִלְקֵי אֲשֶׁמֶי שְׂמִיא * כִּדִּין בְּרִית
כְּגֹבַח * צְרִיךְ לְהַנִּיחַ כִּדִּי חִיָּוֹת לְהַלּוֹה * וְהַכְּשִׁמָּה בִּרְחֹמֶת
לְחַקוֹ יִפְסֵה וְעוֹבָה * כִּי חֶמֶס לֹקְחָהּ וְנִחְלָכָה * וְאֵם יַעֲשֶׂה

תשובה

תשובה • או יחזר הצידה לבעליו • וכשחזרו תבא
 אלו • ואם יעמוד ברשעו מתחילתו ועד סופו • לא
 תשוב עוד לבופו • ואחרי מיתתו • ירונו אותו • כדי
 רשעתו • ואנן טעמא דפירושים • נוקים ונפרוש
 לשמע אנן ולפרש • כי אף שהנפש והרוח דבר שאין בו
 ממש • מ"מ אין כל חדש תחת השמש • והדוגמא לזה •
 יש ג"כ בעולם הזה • כמדאש האש האוכלת • בעיקר
 הגמלת • כגוף הוא בעיקר הגמלת בעיניו • והנפש כמו
 האש שבו • והרוח דומה ללחב שעל גבו • והנשמה מרוב
 דקותה • א"ל להשגיל אותה כי מן השמים בריתה •
 ע"כ אל תדמה בנפשך שהשגול בית מנוח לך • כי אין
 לשער • היגון והצער • מכה מהלכת • להט המתהפכת
 והנפש לא יבנה לה חופש • וחופשה לא נותנה ממלאכי
 חבלה • ואפילו הרוח אל יהא נושא • כי יש אש אוכלת
 אש • ולא ימצא חרטט והגליון • את מחלו"ן וכליו"ן •
 אשר חורפיה מכליא ליה • וכנסלה לאוביא קיימ' עלי' •
 זה מביא את הרוח ויקרום עליו בשר ועור • וא' מביא
 ענים וא' מביא חמר • ויהא כידון בבאר שחת • כבשר
 בקלחת • מנשלין ומסלקין • אנשים ופדרים מחלקין •
 חובשין ומלקין • כהא נחשין וכהא סלקין • דין משלח
 גירא • דין רגלי תפירא • דין מקטקט כל הבריה • עד

דמיזלוע

גפן יחידית

דחידוע כולי גופא • ובהא כיסופא • וחורבא צמופה •
 זה מכסיף • וזה יסיף • ולא מהני צלותא דרחמי • עד
 שנעשה כהדין פחמי • כי כל המצטרי • כולם אכורים •
 מענות מטפחות ומקוננות • ואין להם רחמנות • והדר
 עבדו לי • כדי חיותא • כי היכא דלצטרי ליה בכל שעתא •
 ומי יודע עוז אפו וענתו • עד כמה מצד העבודה
 וצרתו • צער נזק ובושת ופגם הנשמה הנלאה • בעמק
 הכ"ה • אשר בוכה ומתוודה על חטאתו • משה אמת
 ותורתו • לזה יתאר לאיש כפי מעלו • יש שמצטמק ויפה
 לו • יש כידון ימים או עשור • ויש הולך וחסור • אלו
 שעשו עבירו גדולין • מוסרים ואפקורסים ודלא מנמי
 תפילין • או הנשמות ירדין ואינן עולין • ועוד יש טירוף
 ובלבול • בצער נשמות הגלגול • יש מגולגל בראש הא"ל
 ויש כידון בעלין • יש שופכים חמתם • בעצים ואבנים •
 ויש בקינים ואברקנים • יש בעוף השמים • ויש באבני
 רחיים • יש בעופות ובהמות טהורים • ויש בבהמות
 טמאים וחזירים • יש מגולגל באשפה ודם • ויש באדם •
 ואחר שנעבר בדנ"ס • בא לידון בגיהנם קר וחם • כי
 יש כמה חטאים אשר מלט לא פליט רק מיבלע בלע •
 ואחר הריב יתבלע • מקלעין אותו בכף הקלע • עד אם
 רחמים יתגבר • ונעה "דומ"ס נומ"ס ח"י מדבר"

אז צרותחים ידוכו * ובקרים ישטפנו * כאשר כתבו
 הקדמונים מחנו * ומי החכם יודע פשר * אם הון לא
 יועיל וכל תשר * ככני מרון יעבורו על הגשר * ואפילו
 הוא זכאי * כר' יוחנן בן זכאי * דרך גיהנם יעבירו *
 ומי אשר חטא היא תגורנו * ואם צר ישראל הוא בוכה
 ומתחנן לרקס לכל פועל * שהיה מסתפק ושוש * באיזה
 דרך יועיל * ומה לאמר ומה נדבר * ואיזה קינים נחבר *
 אם בשיראי נפלה תכלי * מה יעשו מעט שלי * אם
 בענים לחים * נפלה להבים * מה יעשו ענים כסומים ולא
 טובים * ונהי בעיניהם כחגבים * אם נחל שוטף נפלה
 חכה מה יעשו מי גבים * אם יראו חכמי' ימותו ועובו
 לאחרי' חילם * מה יעשו חלופי גולם * אם ישל' ה'
 כפעלם * ע"כ קינים תעש' לך לדרכך ולפתות נשמתך
 במילולך * בזכרך מה יעשה לך :

הלא שמעתם נגידים * דברים קשים כגידים * אשר
 מושלי' ורודים * צמחק השידי"ם * לכן שאו
 שרי"ם ראשיכ' * ושמעו לי כולכם * לכו שצרו חוטו'
 עולכם * צממעם את קול הקריאה * בזאת היריעה *
 ולב הוא דבעי קריעה * והאלים אינו זכר * את עמק
 העכור * וכולו כג לאחור * הנשמה חומר גאון * והגוף
 חומר * חבית ומצאון כחומר * ואין דורש וחוקר * רק
 בא B 1 הולך

גפן יחידית

בולך ופוקד ין לומר ומעקר. ואיכן יודעין שגחירתן * ח
 פיה שחיתתן * ומעשיו יוליכוהו לדרך עקלתון *
 והרשעים האלה מכחישין לומר שאין בעולם גיהנם *
 וע"ז יעיד העשן העולם מבאי בן הנס * וז"ל הגמ' פ"ד
 דסוכה שתי תמרות יש בגאי בן הנס * ועולות עשן
 מביניהם * וזהו שמכ' איני ברז"ל * וזו פתחה של
 גיהנם * וז"ל רז"ל רשעים אפי' בפתחה של גיהנם אין
 חוזרים בתשובה * ר"ל דהא רואין הפתח של גיהנם
 בחוש ואין להם שום תירץ בעול * אפ"ה הם מכחישין
 שאין עונש בגיב' בעול * וזה אפש' רחז' צפ' אם לא
 תטיב לפתח חטאת רובץ ר"ל דהרשעים היה להם קצת
 תיר"ץ אויב לומר שלא ידעו שיש עונש בעולם * ודומה
 לזה דאיתא צפ' ג' דכררים לוהו ידעית דפתחי'
 פנקסך ומחשמישין בעובדויך וכו' דהוי פתח ומרטה
 לכדר ה"כ ג"כ יש לו לומ' שלא היה יודע שיש עונש
 בינכם כמעט רק מחוס שיש פתח הגהינם בעולם א"א
 לומר לא ידעתי לכן אמר לפתח חטאת רובץ וק"ל :

אדם בטק ומעיד תמלא את המגיל' ודקדק בה
 מלה במלה * האיד הגלגל חוזר תלילה :
 ומי בנהלה * ואף מי שעטרו כ' בחייו בשמיה
 ואכילה * אמר מותו פקע כלילה * ע"כ שאנו
 כפי

בן
 כל

כחי כחי ויללה • על חטאיך אשר השתרבו כעבותות
בעגל :

בן אדם את כל דברי קח בלבבך ושמע באזניך פקח
עיניך • וראה כי זה תכליתך וא תפתה ליזהרך
בענייניך • אשר אמר"ם כע"ם ומרר"י לפניך :
בן אדם הנה נתנו עליך עבותים ואסרוך בהם •
התורה והמצות אשר נצטוו עליהם • אם
תקיימם אזי תאכל כפרי מעלליהם • ואם תסור
מהם • אזי הנוגשים אלים בעונשיהם :

בן אדם בתוך המרי אתה יושב • ואין לך מתחשב •
לתקן כשמתך ולבנות לה בית מושב • ואין אתה
יודע עד מתי יהיה כך הרוח ממש :

בן אדם קח לך חרב חדה ובעוז • שלא תעבור אפילו
על כל קוץ וקוץ • פן יהיה זה אלי' וקוץ :

קדש עמך בנות' לך • וכל מעשיך ופעלך • ועשה
סיגופים • על החירופים וגירופים • לכל

הכלים יורדין לידי עומאה במחשבה • ואין עולין אלא
בשינוי מעשה זו התשובה • למה לך על עולם שאינו
שלך • רצונך להפק • תתפוש את כדאי ותסתלק מן
הספק • היה שייך עיול שייך נפיק • כי כל הכנס
בפחת • ולא יהיה צנאר שחת • נריק שיהיו דבריו

ב ב 2 B 2 בנח 3

גפן יהודית

בנחתי ואל יקנא לבך במחטאות החטאים האלה • אשר
מכתת כתיית שיעורן כולה • ההולכים לרעו' את עממן •
בקרן בן שמן • זה מתענג וזה מתעדן • הללו בעלי
פטשין הללו בעלי כדין • כולכים במעדנים דונשנים •
ובאסקריטין וסוכגנים • בתים מלאים כל טוב •
מסורבלים כדוב • מחזרים בככרים בבית הגרנות •
ויושבים בקרנות • אל תשב באגודם • ואל תרא יין כי
יתאדם • מוטב תשב בכיסופא • ואל תתאוה למטעמי
חגיפא • כי חגיפ' מקטעי רבליהון דרשיע' (פי' לילית)
כי היא המפתת לעשיי' • וסוף היא יוכת שער שאיי' •
ע"כ אל תבט אל מראיהו • ואל תסרך בתרייהו משום
דסרכי דמשכי גברא לגברא • וקריין חברא חברא •
סוף אתי ליטנא דתברא • כי בפרות כדשן • כת לצים כת
חנפים כת בעלי לשון • אכול ושדוע ודשן • זולל וסובל
וישן • והכל סברת הכרם • בסמזמו וכתחםמ' וממרם •
ונעשה פרם • ולא זכר ולא יירא • וכפל כרסא בבירא •
ובא ערובו וביטל את השורה • ובאשו יעלה בסרת"ה
כפולה • אומרים טוב להיות מדע ולא רזה • ומחזיקים
חיי העוה"ב ועוסקי' בחיי העה"ז • ואת' מזה בן מזה •
כלך מדרך זה • מוטב מחזק מדי תחזק • פרוש מן הדיון
פטפוטי • תבא לוטא • ולא תבא מלטט • א תאמר אלך

לי אחר רובא דעלמ' • וליפוק וליהני בהאי עלמא • כי
 אלו המתעדני בטוב • אינן חשובים כרוב • כמו שאין
 חשוב ואין מועיל רוב האומ' ע"א נגד ישראל • וזה רמו
 בזכות הגמ' שנת פי"ג וז"ל כך אומנתו של ינה"ר היום
 אומר עשה כך כו' עד שיאמר לו לך עבוד ע"ז וז"ל
 מתחיל חפתהו בדבריו דמקדבי הכייתא • שילך בתר
 הרוב • וכיון שמוע לו והולך אחר הרוב כזה למחר
 אומר ע"ז שג"כ הגוים עובדים ע"ז והם הרוב • וזה
 כ"פ סוף ואתחנן לא מרובכם חסד בכם כי אתם
 המעט מכל העמים • פי' לא תאמרו שאתם הרוב וא"כ
 תרבו לילך בתר הרוב גם בענייני עוה"ז כי אתם המעט
 ולא חשובים האומות רוב בזה • ה"ה ג"כ לעניין ענייני
 עוה"ז אין חשובים רוב לילך אחריהם וק"ל • וז"ל נשמת
 אדם דף ט' רמו בהשגה א' דב"ז השותפין שרבו לעשות
 מחיצה • בזמן את הכותל באמצע • רמוה לנו המשנה
 השותפין ר"ל הנשמה והגוף רונים לעשות מחיצה שלא
 יזיקו זה את זה בהיות רעיי"ה • באשר שהגוף מתאוה
 הכל לתשוקת מין תומר • ותענוגי עוה"ז להיות במרעה
 טוב ושמן • והנשם רוחה תשוקת הגוף לגמרי • ורובה
 לענות נפשו בסיגופים קשים • ואם יאחו אדם רבון
 הנשמה א"א כי יחלה ויתבטל מציאתו לגמרי • ואם ילך

גפן הידית

בשרירות לבו הגוף יהיה היוקר לבשמה + ע"כ ע"כ
טוב קמ"ל יבנה את הכותל באמצע ר"ל שם סו"ה שהוא
כות"ל + שהכל פונים אליו יהיה באמצע ר"ל שילך בדרך
מיצועו לאכול דברי' המותרים והכרחים לחיי האדם
כדי לעבוד זוראו ית"ש והאכילה יהיה לש"ש סיבה' חזק
אזריא לעבודת השם ולא בשביל תאוותו וכו' עכ"ל ולכן
גם בי"ס"ל לר' יהושע דהני לה' וחזי לכם דהיינו דרך
המיצוע וזה שאמרו רז"ל חייב אדם לטהר עצמו ברגל
דלשון עצמו מורה על דבר הפנימי כמו עיצומו של יום
דמיו לבו בזה שצריך לטהר כוונתו ומחשבתו ברגל שצונו
בש"י לאכול ולשקות צי"ט יראה לעשות לש"ש ולא לשם
תאוותו - כמ"ס והתענג על ה' ויתן לך משלות לבך -
ד"ל אם אתה מענג עצמך בשביל ציווי ית"ש ואי לא
כהוא יומא דקא גרים לא היה מענג נפשו אז יתן לך
משלות לבך להמציא לך פרעון הקפומיך - אבל צני אדם
שעושיך שלא לש"ש אזי קמי שמיא גליא ואין הקב"ה
ממציא להם ועליה' כאמר אין חרובות למותם ובריא
אולם זה דרכם להרבות תלב על כסלם דכיון שאדם
דורך לרבו' שומנו - השומן מפעפע בכלו אפילו בראש
ואזנו - כדכתי' וישמן ישורון ויבע"ט - וכ"ל עוד רמז
בפסו' בקהלת הנה אשר ראיתי אני טוב אשר יפה

לאכול

לאכול ולשתות וקשה לתיבת אשר יפה מיותר ונראה
 דרימו אותן הימים שמו' לאכול ולשתות כהן עולין ז"ה
 כמנין יפה דהיינו ח' ימי פסח ז' ימי שבועו י"ט ימי החג
 ח' ימי חנוכה י"א ע"י שהמדכי פ' מקו' שנהגו כתב דמה
 שטושין סעודו' בחנוכה לו ללו' נקראו סעודות מריעות
 מ"מ כבר הכריע ב"ע משום שאומרי' שירות ומזמורים
 תושבחות הוי קצת כמו סעודת מצוה שני ימים פורים
 שגם בהם פסק בסי' תרנ"ד שמצוה להרבות בסעודה *
 וחמשה עשר באב וערב י"ב שהוא י"ט מדיכא דגמרא
 וי' ז' ימי ראשי חדשים * וז' ימי ראש השנה סך הכל
 עולה ק"ה ימים הטל עליהם חמשים שבתות שנה עול'
 ז"ה כמני' יפ"ה ואף שזמנהגו' הלכות פסח וגם במדרש
 ילקוט פ' פנחס איתא שיש כ"ב שבתות בשנה ח"מ ג'
 שבתות ככללים זו' ימי פסח וזח' ימי החג וזח' ימי
 חנוכה ולפי' ז' חסר מד יומ' ומשזינן אסרו חג דלכ"ע
 הוי י"ט ואינו כשאר א"ח כדמוכח :

זכרו את ברית ותורה * כי ליהודים היתה
 אורה * ואחריתם יסגא מאוד בלי שיעורא *
 ע"כ רהוטו דזיקיא למעבד רעותי' דמרייכו * כי עדיין
 חדיבותא גבייכו * ולא תאמר חסידא אנא גברא רבה
 אנא ח"ט פו"ה לא חמינא * אל תסתכל בדמות כלם
ב ד 4 B רשע

גפן יחידית

רשע וטובתו • ולהרבות לעוה"ב חובתו • אל תקנא
בְּעוֹשֵׁי עוֹלָה וּבְטוֹבוֹ • אִמּוֹר מֵאֵל בְּחַלְבוֹת בְּחוֹבוֹ •
כִּנְפֵס אֲשֶׁר תַּחְטֹא • כִּי אֵינְךָ זָדוֹן בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב
וְלֹא יַחְטֹא • הַיְסוּדִין אֲשֶׁר עֲלֶיךָ עוֹלִין • כְּדֵי שֶׁתִּכְנַס
לְטַרְקְלִין • בְּלִישׁוֹם דְּבַר חוֹנֵן • אִם אֲבָן כְּמוֹת וְאִם בְּרוֹז
מִתְפּוֹנֵן • וְאִי־בֵּית אִימָא סְבֵרָא • דְּהַקְבָּ"ה תִּבְעַ
בִּיקְרָא • כִּי חֲשִׁיב אֵת לְאַתְפוּשֵׁי אֲדֵרָא • וְהִנֵּה בְּס'
תּוֹרַת חַיִּים חוֹלֵין פ' כִּיטוֹי הַדָּם עַל עֵינַיִן הַבְּמֵרָא כֻל
הָעוֹלָם כִּיזוֹן בְּשִׁבְלֵי חֲכִינָא בְּכִיחֲמִינָא בְּנֵי דִי לֹו בְּקַב
חֲרוּבִין מַע"ש לַע"ס מִקְשָׁה כִּיזוֹן דְּזוֹכְרוֹתוֹ מֵהֵנִי לַכ"ע כ"ס
שִׁיבְנָה לַעֲמָו וְהֵאֲרִיךְ שֶׁס וְהַבְּלָל תִּירוּזוֹ דְּרַךְ קִינ' כִּי
דֵּבֵא זְרִיךְ לַתַּת טַעַם מִפְּנֵי חַה כְּשִׁיחְטָאוּ יִשְׂרָאֵל כּוֹטֵל
הַקְבָּ"ה הַרְבֵּה שֶׁזֶכֶר ו' עֵינַיִן דְּנִשְׁעַת בְּבֵרִיא ר'אֵה הַקְבָּ"ה
שְׂאִין הָעוֹלָם מִתְקַיִים לֹא בְּמֵדַת רַחֲמִים לְבַד וְלֹא בְּמ' הַד
לְבַד • לִכְךָ שֶׁתַּפֵּס מַד"הַד לַמ"הַד כְּדַפְרֵס"י פ' בְּרֵאשִׁית
וְכִשְׁתִּיבֵיב הָעוֹלָם כּוֹתֵן הַשִּׁי"ת חֲזִי הָעוֹלָם לְמוֹה"ר וְחֲזִי
עוֹלָם לְמוֹה"ר וְלִפִּי שֶׁהַגְּדוֹל בְּדוֹר שְׂאִין כְּמוֹתוֹ בְּחַכְמָה
וּבְחַסִּידוֹת שְׂקוּל הוּא נִגְדַל כֻל יִשְׂרָאֵל וְכו' וְהוּו כֻל יִשְׂרָאֵל
חֵלֶק א' וְגְדוֹל בְּדוֹר חֵלֶק א' • וְהֵרָאֵנוּ כִּי שִׁשׁוּל מַדְה"ד
אֵת כ"י וְחֵה"ר אֵת גְּדוֹל בְּדוֹר שֶׁלֹא תַטֹּא אֲכָן מִפְּנֵי
שֶׁהַקְבָּ"ה הַקְדִּים אֵת מַדְה"ד לְמַדְה"ד בְּנֵי יֵאֵה א' כ' הוּא

קודם

קודם ליטול מנה יפה וכוטל את כ"י לחלקו וכגדול
 שדורר בא למדה ד עכ"ל וכו"ל טעם קצת מפני דרממי
 ומסד חדא חולתא היא ומסד הוא מדת כהן וכהן כוטל
 מנה יפה ככ"ל קצתוה ג"כ כ"ל דמדה טובה ז"ל מרובה
 ממדת פרעניו ע"כ מה"ר כוטל מנה יפה נגד מדה ד
 וק"ל והנה טעם בס' תורת חיים הוא מקשה אחד זה א"כ
 בדור המצול אמאי לא עבד התב"ה הכי דלהו נח ונניו
 במדה ד וכל העול בחלק מדה ד ותי' דהתם חטאו כ"כ
 דהפכו מדת הטוב והרממים למדה ד וכו' וזכ"ה הודו
 לה' כי טוב כל"ח ר"ל שחשבתו להקב"ה ר"ל לכו"ה
 שיהיה טוב ולא יתהפך ח"ו בחטאיכם ואז כל"ח יהיה
 העולם בח' המסד וק"ל וז"כ כ"ה אמרו לזדיק כי טוב כי
 פרי מעלליו יאכלו ר"ל אמרו לזדיק כי הקב"ה הוא טוב
 ולא יהפוך בחטאיכם ח"ו כי פרי מעלליו של זדיק יאכלו
 כל העולם * וקשה למה לא מהני לעצמו אלא מפני
 שהוא בחלק מדה ד וכל העולם בחלק מדה ד וא"כ
 למה לא היה כן בדור המצול אלא משום דהפכו מדה ד
 למדה ד א"כ משמע שהם לא הפכו וק"ל וזכ"ה איכה
 ירדוף א' אלף וגו' אם לא כי צורם מחרם וה' הסגירם
 ר"ל שהפ' מתמי' איכה ירדוף א' אלף * והלא מדה טובה
 מרובה ממד"פ וכדפירש"י אלא משום הפסוק זה'

הסגירם

גפן יחידית

הסגיר ר"ל השם הו"ה בעצמו הסגיר וע"כ הפכו
מדה"ר למדה"ר לכן פורעניות מרובה ממד"ט וק"ל
ושמעתי מפי אנו' כערכי האלו"ף התו'מהר"ר אהרן
טישאוויר • בשם הבאון המנוח מהר"ר ליב אב"ד
ור"מ דק"ק פינטשוב פשט ופי' על הגמרא חבל על
דאבדין ולא משתכחין דאיתא בגמ' גדולה מיתת הצדיקי'
יותר משכחת התורה דאוגבי תורה כתיב הפלא ה' את
מכותך • תרא תמיה ואלו גבי מיתת הצדיקים כתיב
הפלא פלא דהוי תרי תמיהות איתא בגמרא ובפוסקים
גבי קלוט' בן קלוטה זריכה למשחט משום דמרא תמי'
משכחי איכשי אבל קלוטה בן קלוטה בן פקיע איכו
זריכא למשחט משום דיש כאן תרי תמיהות מודכר
דכירו אינשו וק"ל • ואעפ"י שלפעמי' יש לאיש שני מכו'
בעה"ז ובעה"ז מוכנו' • מ"מ לא כל האדם זוכה לשתי
שולחנו' • כי הנה"ז והנה"ז : כנשיב ויבורא ועקרבה
דאסית לדיון ומצער לדיון • כך הני תרין • רק מייעוטא
דמייעוטא תחת השמים • שכוטל פי שניים • ע"פ הרוג
מפורסמים ומחזקים • כוטלים בראוי' ולא במוחזקי'
כל בעל כפש יחוס לעצמו וידרוש • כל דשריש מרובה
פריש • וכל טקתא • הקב"ה עליו מויתא • כדי להגמילו
בלתא דאתא • דכל אינש דויתא עלוהי מקרמת דכא

גפן יהודית

יה

יום ר' - לסוף כל טוב לא יחסר • מלא ועוד קאמינא •
 קנה לך בינה • שגס בית הקדוש ברוך הוא קאי
 במורכב • וכדי בית אלק'נו • ליקח ק' וממנו •
 והאי ימן אל לבו • דיו לעבד שיכא כרבו • והבן עצמך
 ליום המזומן • רב טוב הכספון ונטמן • ואעפ"י שמינר
 הוא עכשיו שמח הוא לאחר זמן • יש ששולין כמו שלש •
 ומטיחין דברים כלפי מעלה • ואומרים מה היא הנאה •
 לעולם הבאה • כיון שאין בו לא אכילה ולא שתייה •
 ולפי דעתו הוא עושה קמע"ה וכס"ל • שמרבה מינו •
 כארבה וכחמיל • והרובה להאמין • ולא יהי' כמין •
 יראה בפ' ב' דע"ז פי' ר' משה בר מיימן • אשר דורש
 ואומר • כמין חומר • וראייתו • מאדם שרובה לעשות
 תאוותו • ו'לקום נקמתו • ולהרבות לעה"ב חובתו •
 או לרדוף אח' הכבוד • או מואס בכל עכייני עוה"ז כדבר
 האבוד • ואינו רוצה בשתייה ואכילה • עד שיטעם אותו
 פעולה • וק"ו בן בנו של קל ומומר • משבח ואומר •
 מתפכוקים גדולים ועמוקים • אשר מוכן ומזומן לכשמו'
 הכריקים' בדברים הרוחני' • אשר לא ראועיניך' חלקים
 וולתך :

זכור את בוראך הוא אלקיך • בימי נעוריך
 כאשר כתך עז ומילך תקיף • שיקוי עצמותך
 ונשר

הפכו
 ק"ו
 הכרן
 זכ"ל
 על
 יקוי
 אח
 בתיב
 קים
 תמי
 איכו
 דכר
 חכו
 שתי
 רבא
 וטא
 הרו
 קי
 רבא
 חילו
 דנא

גפן יהודית

ובשר מקיף * ידך לא אכורו' ורגליך לא נכחושתיים *
לדרך החיים * ולכוף כאפרכסת אזניים * לשמוע דברים *
שכתבו מן השמים * בזריזות ולא בעצלתיים * ואדירך *
תברך * מרועם ידך בכלו לפאר ולברך * למאן דכולהו *
עלמ' דילי' ספו לי' מדילי' * וכדוהו באורי' * לחפס *
בנרו' את בעורים * לבלתי לכת אחרי הבחורים * אשר *
להם חומה סביב מקיף * חומה כתיב בי' תקיף * הוא *
הינה"ר הוא המלאך המות הוא החכוכי והמקיף *
ופתח פתוח כל הרועה יבא ויקיף * והוא במחמאות *
פיו חותר * למה לך אגר נטר * הלא טוב לשכוט *
אחר מראה עיניך * להטיב כל ימי חייד * ופוק חזי *
לברא * לאמרי אינשי בזכינא טוב מקרא * והכסיל שאינו *
יכול לדחותו * שומע לעצתו * כי מבלי חכמה ובלי טעם *
כמה * ומי שיש לו מוח בקדקדו * מניף עליו בידו * לא *
בשוק של סוחרים * שנושאים ונותנים ומוכרים * הן *
יעידון ויגידון יפה * שטוב למכור בהקפה * ולא מיד *
ליד ובשפה רפה * וזה יראה בדרך הלנה משרו"ל טוב *
תורה עם דרך ארץ * שיגיעת שניהם ישמור מכליון *
וחרץ * ע"כ עד דעדק ודרדק * תחפוש ותדקדק *
והתור' מפיך לא ימוש * חברך קרי לחמר"א אוכמי *
לגבי מוש * וא' תאמר לכשאפכה אשנה * שמה לא תפכה

ועוד

ועוד אמינא • כפישא משכא דהוגא • וזין היום וזין
מחר ילל ידלכה • טוב לגבר אשר ישא עול מעוריו •
ולא יגור רע במגוריו • וטרם יבואו ימי רעים • אברים
מודעושים • ידיו לא נחים רק נעים • קולו לא ישמע
ושפתותיו מרחשין • וארכבותיו לא לרא נקשין • ומנוחה
מנקשין • זאת ועוד אחרת • כרעת ממארת • ולא טבא •
על עיני סבא • עיניו כהות ושיניו קיהות • מרגלא
צפומי דברייתא • סנאא צביתא • סימא צביתא •
סבא צביתא • פוחא צביתא • ובכל יום ויום יושב
ומצפה • מתי יהא נקב' ונספר יפה • צעינא מרה
ומנינא • מאן יהב לי' עפרא ומלי עינא • וכב' פסקה
ממנו התאוה • לרדוף אחר הכבוד והגאון • ואינו דומה
למי שנדיק בצחרותו • אלא כפועל בטל מחשבין אותו •
ובספר ש"ט • מצאתי כתו' רמו טוב על פסוק אבא
בגבור' אלקים אזכיר צדקתיך לצדק ר"ל כשאבא לימי
הזקנה אשר אם בגבורות שחוכי' שנה • אין צדקה מצד
האדם • כי מה שאינו חוט' הוא בשביל שתשש כמו'
והצדק' שעשה לו הקב"ה הוא מצד צדקתו ית"ש
לצדו : אכן כשגובר על יצרו בעוד שהוא ילד
שעשועים • והוא תמים דעים • אז ניזון ברוח עוון
ויגיע כפים • וכל שנה נעוריו'ם לאביו שבשמי' ועוד

ג א I C כאשר

גפן יהירית

כאשר מנעוריו במצות יחסן * גם לעת זקנתו לא תחוש
כי מגרם גריסין * וזה שכבר ספרו לנו אבותינו *
חסידים ואנשי מעשה בחג זמן שמחיתו * אשרי
לדתינו מלא ציישה את זקנתיו :

אבן יש רוח הוא בלכות * שיר' שעכס יענש *

יודע את רבובו * ומכוין למרוד בו ולהטביר

רצונו * כי המדה הגדולה על כל המדות * עשר ידות *

יש הבא מטפה סרוח * יהיה מגסי הרוח * והוא אבן

אבות הטומאה * על הכעס והקנאה * כי כאשר

כאלו צעיביו מואם * מיד על דבר קל הוא כועס *

שהוא יטיה קנאי * לדבר על כל האדם לשון גנאי * וכל

מדות רעות * ממלה זו מאורעות * אבירי לב הרחוקי

מזדקק * לצניס וחפ' פים וכל מחסול ופוקס * ועוד

לכל מדה יש טעה שמסתלק * והוא מתחרט ולבו דולק *

וגם לא עם כל האדם חולק * אבל המזדבק במדה זו

קרא שר המחבל * דאפי' לאינשי ביתא לא מתקבל

ובכל יום ויום הולך ומגבר * מושך הרוק ובגבשות

מדבר * ידו על דרו ואצנט על הטבור * וכאלו אין אקיס

לגבר עיניו ובעצבי חיבר * וכל הסרכו' תליות במדה

זו * לא ראוי' זו כראוי' זו * דסני שומעני ומצאו * ובכל

מדות לא כאמר מאור מן קוץ שאפילו כשעורה אסור *

וגם

וגם צם' כלי יקר • דרש וחקר • כי חמץ עולה בגפיחה
 הוא רחוק לרמות רוחא • ברוב גובהה וברוב היקפיה •
 וכסם שאין ביעור חמץ אלא שריפה • כך כימוס קלוסין
 כל המתגאה כידון בשריפה • וכסם שחמץ אפי' במשכו
 אסור לראותה • כך רחוק לא מינה ולא מקצתה •
 וזכ"ל רחוק ברהוטי' בפ' משפטי' • לא תשחט על חמץ דם
 וצחי • מפני שיש ה' מיני גאים • אשר בעניינם
 מתגאים • עושר מתהלל בעשרו למדן בלימודו חכם
 בחכמתו • מיוחס ביחוסו • ויש דרים מתגא' בלדקו •
 זה מרומן בקיבת על חמץ * עושר * למדן * חכם * מיוחס
 * דרים * באשר שחמו רומן עליהם • לכן מרמו
 באוונתיהם • שלא ישחט הפסח אלא חכמים ועיזים •
 לרמום שלא יהיו גאים ועזים • וגם אם נשיא יחטא •
 שהוא רב מעיר • קרבונו להביא שער • לרמום שיהיה
 צעיר • שהעצירה באה • מפני שהיה מתגאה • לכך
 הביא בהמה דקה • שיהיה דקה מן הדקה • כי הינה ר'
 אינו מתגרה • ברוב נשברה • רק המעשה תוסה • צחי
 שיש לו רוח גבוה • משל לארי המצקט טרף מונו • וכגע
 את השוע' כוועונו • וחרק עליו שינו • והשועל בחכמתו
 הקטין את עצמו יותר מקטנותו • ויאל לקראתו יוהארי
 בראותו • מושב בלבו זה מעט הכמות • הכמות כב"ל

גפן יהודית

ימות • ובחכם אטרופ נשי וז' מוטב אטרופ כדי מזוני •
ורוחא שבק למאן לקשים מיני • כן הדבר כזה חמש •
ברור כשמש • שהיכה ר' איבו מסליך את חכה • בשפל
רוח ואת דכא • והוא מואם ומיזל • למאן לשפיל ואזיל •
והרוז' להאמין להקשיב ולהאזין • יראה בפ"ב דע"ז
בגדנא ללא טיזין • שלא היה עניו והלך בקרי • אכלו
ארי • וז"ל הלצה בפ' במסתרים תצכה נפשי מפני
גוה ודרש בגמ' תגיבה מ"ש ול"כ דקאי על ישראל
שאומרים שמה שאנו בוכין • על העבירות הוא מפני
הגאווה • דזה מבי' לכל העבירו' • ובד"א כ"ל דקאי על
הקצ"ה כבכול שאומר במסתרים תצכה נפשי שהיה
בוכה על חורבן הבב"מ וסיל' שכינתו מישראל והלך
במסתרים הוא מפני הגאווה שהיה בישראל • איתא
במדרש ילקוט תהלים לולי תורתך שעשועי אז אבדתי
בעיניי חסל לאשה רעה וכתובתה מרובה ולא יוכל לגרסה
כך הקצ"ה אינו יכול לגרש את ישראל מפני התורה
שהיא כתובה • איתא בתשובת הרמ"ם כלל מ"ב הביאו
בש"ע טור א"ה ובריש תשובת מהר"ם מלובלין כתב
באשה חולת נכפה ואין הנעל מסיג ליתן כתובה הואיל
ואין יכול לדור עמה רשאי לגרסה • ואי' בגמ' אש
הקצ"ה רואה שאדם מתגאה אומר אין אני ואתה יכולי'

לדור

לדור בעולם ודוק : ראה האי עולם השפל : דמיון
 למאן דגני בכית אפל : ויש גברא רבא ויקירא : בעל
 חכמה ובעל יראה : ראוי ואינו כראי : ואעפ"י שהיה
 ראוי ככר : ואיש מתגאה על לא דבר : וכל דאלם גבר :
 והכל כי רבים שתו עיניהם אחר הגאווה : לומר שאעפ"י
 שהי' שמורה וגאוה : ולא שיערו בכדי עניו"ה : ויש
 מגידים : לזרוק מרה בתלמידים : ואני אומר * כא ולמד
 בק"ו : דלית ענוה : יותר מן הגאוה : שמוטלת על
 האשפה : וכל הרועה ליטול ידלכא כחספא : ואפי' גברא
 כשומעמא * אומר אני חומה : כחד מן רמי הקומה :
 ועם הגאוה עמה : שהיא רמה על רמה : הולכת
 בכפיפת הקומו' : לכל חסירי דעת וחכמ' : ואל יהיה
 בעינוך דבר זה תימא : כי מכף מאזנים תדע למה :
 שהקלה הוא העולה למרומה : והכבדה יורדת לתבומה :
 ועיי' בתהלים סי' ס"ג תמצא מפורש שמה שכאמר אך
 הצל בני אדם במאזנים לעלות המה : על א' כמה וכמה
 כפול ומכופל : שיתנהג בן האדם השפל : וגם מדה זו
 לעולם כשאררת בחובה : ומסך מצדיל בפני התשובה *
 משום דאין יכול חטאה : כדי שיוכל להתגאה * באם
 יפרסם חטאתו * יהיה שומע חרפתו * ועיקר התשובה
 שיהא מחטאיו פדוי * הוא הווידוי * והטעם איתא

בליקוטי

C 3

ג ג

גפן יחידית

בליקוסי דיכיס ילקוט חרש • דהוי מודה בקנס שהוא
 פטור וז"ל טעם לזריך כלאל' להתורות טרם שישן
 בליל' • דאיתא בג' חג' גה וגם במפרשים שהנשמה
 עולה • בכל לילה • ומעירה מה שעשה הארש באותו יום
 שכ' משוכנת חיקך שמור פתחי פיך ואנן קי"ל בגמרא
 ב"ק באו עדים ואת"כ הודה בקנס שהוא חייב לכן ז"ל
 הווידוי קודם שישן וק"ל וזכ"ה אנכך את' ה' אשר יעצני
 אף לילות יסרוני כליותי ר"ל אנכך ואתן תודה לה'
 שנתן לי ענה טובה • שאף לילות יסרוני כליותי דל"כ
 לא היה הווידוי מהני כלום וק"ל וזה אפשר כה"ג אם
 ראית ת"ח שעבר עבירה בלילה • אל תהרהר אחריו
 ביום דקט"ל ל' למימר בלילה • לא ה"פ פשיטא אם
 ראית שעבר עבירה ביום י"ל שעשה תשובה קוד'
 בלילה • ואפי' בלילה ומאמר בלבך שבוודאי לא התוודה
 בלילה כי עדיין לא התחרט בליל' • א"כ כבר העידה
 הכשמה עליו ולא מהני א"כ הווידוי דכבר באו עדים
 ותרגם להרהר אחריו ביום קמ"ל כיון שהוא ת"ח וודאי
 התחרט תיכף ומיד והתוודה קודם שישן וק"ל • ולכן
 אני אומר המשל • שרצ גבוה מדי כסי"ל • אבל החכם
 עיניו בראש • וק"ו סכ"ל ידרוש • אבל השוטה • אין
 דעתו לזה כוטה • והולך אחריו דברי רוח • ע"כ אומר

במשנה

בחשכה שוטה רשע וגם רוח : ולפי סדר גאון
 וחכמתו - אעפ"י שיודע אחריתו + עוד מחזיק
 בטומאתו וגאונותו - כמו שכתב הרש"א פי' על גיאוס
 הימים - מפני שגליהם סוערים והולכים עד בשמי
 מרומי' - וכל צל מתגברת על חצרת' וכן כולם - וכל אחת
 אומרת אני אשטיף את העולם - ואע"פ שבהגיעתם -
 לשפתם - רואין את משבר' - אע"פ כן חוזרים לסורם -
 כן האיש ההוא ברוב עזבו' הס"ר, דיעה + כל כמה ללא
 תלי ולא מרגיש גברא דמרא סייעה + וליכא לתמוה על
 עשיר סהו' מתגאה - וזני צישא מליא + כי ליבזו כזיסו
 תליא - אשר רב להושיע - לכן הוא בעושר גרוע - אבל
 לא יוכל לסבול הדיעה - על עמי כי גא' גאה - ואין לו לב
 דשיעה - להסר הכתמים ולעצורי זיעה - אשר בזיעת
 אפו - לא חמל על טפו - באשר מעצירו' סכירו - הן
 בעגשים על ידו - ועוד בכל פינה שהוא פונה - מה
 שיחפש לא ימצאה + הן בבית הן בשדה הן בגלגל הן
 במטמוכה - ובמה ותגאה לבו זמעי תעלזנה . אק"ז
 כ"א רוע לב ומביא לידי טעמוס - לכן האי מאן דיהיר
 נקרא בעל מוס - מפני שהוא חסר לב + שמתגאה וראוי
 להיות עלוב - ועוד כוסף על ככה - על ת"ח שאין רוחו
 פמוכה - ועי"ז איכן כוונת זה לעזוב בהלכה + רק כד'

ג ד 4 C לקנער

גפן יהודית

לקיטר ורגזו • תבא מה ששנה זו לא שנה זו • ואע"פ
 ש'ודע אמיתו • איני מודה שהאמת אמתו • והכל כדי
 להתהלל בחכמתו • להודיע לבני אדם גבורתו • בהאי
 עולם הטפל • לאמר אני העיקר והוא הטפל • וז"ל רז"ל
 צפ"ק דתענית שני ת"ח דדרין בעיר א' מתקנאין באף
 ומעלין אוזו שכ' מקנא באף על עולם • וקשה הל"ל
 מביאין אף כח"ט למעלה • ועוד קשה האף משמע חפ'
 זה דקאי אב' ע"ח שאין כוחין אלה לאלה • וכ"ל דהא
 דאין כוחין משום דמתקנאין מי יבי' העיקר ומי יהיה
 הטפל שיאמרו על השני אף הוא כמוהו נמצא מי שהוא
 באף אינו חשוב כ"כ כמו הראשו' שנתל' בו ובו' מתקנאין
 זה"פ באף מי שיתקרא בתחילה ומי באף • לכן דורש
 רעה תבואנו • אף ביקש ואף יקחנו • ובחסדדים תבכה
 כפשי מפני בגאון • שניתן להם כל תלוה • ולא היו
 לזעור • והענויים כדונג נחמו וכשעור • כמה יעלו
 בארץ • וענויים ירשו ארץ • כמה נעשו קנינים ואישים •
 וענוי"ט נעשו ציוסי"ם :

זילו אחזיקא בני אסא חילפא • ואסא קרי ליה
 בני אולפא • ע"כ לא אוכל להתאפק לכל
 הנצבים • אשר במל' ה' טוב לחייבים • לא עליכם עוברי'
 ושנים • כי אט בני תנאי מבלי עולם • משונה רעה זו

מבל

גפן יהודית בנ

מכל רעות שבעולם * שמחריבין כביטיל * כגשו בני
חורין ופרקו עולם * הלכו אחר ההבל ויהבלו כולם.
עיילי וכפקי אזוי * בזוי דבזוי * סרחניס חבירני קפי
קפתי * ואפי' בכשות אוכל מיני חזוי * מתאמניס בכל
כח * ואש קדמה ברוח * ושלכנת עולה מליה *
ואומרים החכמה תחיה את בעלי * וכל מתחכם לרמות
בערמה * קורין לו חכמה * ומושכין ידיהם עם אנשי
לזון ועל זה * וע"ז תשרא גויזא * באורייתא כיכי
דמיזא * וכתורה מונת בקרן זויות פתח המזוזה *
ומכרזת על מזה ועל מה זה * אין רוא' ואין חוזה *
הלואי עשוי כתרומם הזה שאוכלין בקיוות סעודה *
הלואי זאת לקורה ולתעודה * ואין גולה אזנו ואין
פונה * לא בסבא טעמא ולא בדמדקי ענה * כולו
סג לאחיר * ואין מנצטערין צרת מחר * ואילו יארע
להם הפסד ממון * ביום ההוא יגדל המספד כמספר
יאשי' בר ממון * וככפסדה יקרא אלקא דחייא * אין
אומרים בייא בייא * וא' מיני אלק * אשר מליף ליק *
גם הוא דברי דיקי' ילק * ונבאוותו בלא עתו יחשכה *
ובעו פביו יחכה * באין סדר למשנה * רק לשמיו ולאשתו
תמורה ומדלגין מנביא לכביא וחמניד למניד * ולכל אי
מעמו ופנמו יגיד * זה מניד בעלטה * וזה ברהוטה *

ג ה ס C והכל

גפן יחידית

והכל פטומי חילוי • דלית לאורייתא חילוי • קומץ כגרי
מקולם • כדי להתגדל ולהתקלם • ועוד א"ת הוא יפלט •
באמרו שהם דברים פשוטי • צפי כל רבועים • ואין
צריך לזה חור • כי כל א' לעצמו יורה • ומטור א"ה • את
עצמו ממנו יזיר • באמרו הלכות נשים • חכמתם
בישישים • כי אין מסדרין ביטין וחליצות עד ארבעים
וחמשים • ולמראה עיניו ישפוט • להתחיל בה' משפט •
באמרו זה אתר למרא ביתא תלו בי' זיינא • כי היכי
דלכווי רישא לדיכא • ואף זו שומע ואינו מוסיף •
ללמוד הטור ובית יוסף • רק על האחרונים • השליכו
יהנם דדיני דינים • ועוד ראה ראיתי • ומאוד ע"ז קנא
קנאתי • על תורת אשם ומטאת • שמדלגין בטור י"ד עד
ך' טית • ובטור ח"מ עד ל"טית • וכי בגון הוא לעשות
ועוד כוסף על כהנס • בטור י"ל הלכות מתנות כהונ' •
ובטור ח"מ כשחביט להלכות שמיטה ופרוזבל יסיר
ממנה • ואמרו ש אין זה כוכג בזמנה • ובדאי דפין
אלו וסימנים אלו לפני הקצ"ה תבכנה • למח כגדע וכי
דיכנו לא ככונה • ועוד הלא דברי תורה עניים במקום
אחד ועשירי במקום אחר • ופעמים מה שתמוה בדיני'
כנוהגים מדינים שאין כוכגי' ימצא שחר • כאשר כפצ
הרמבם בהקדמתו לספרו הגדול וברי הטור שקיינה

אמת רק דינים הכובדים מ"ח הלכות ס"ל לא מדל *
 ואל' כונת' כח"ס הרמב"ם ז"ל על פסוק אמתו לנו שועלי'
 קטנים הם הקטנים הקופצים להיות מעוטרים בנשרת
 זקנים * ועדיין לא הביטו להורות בשפזי שנים * וזכ"ל
 שחסי' מחבלי כרמים * וכרמינו סמדר ר"ל כרמים
 היינו בהם כ'צא'ו הקור' וכרמינו סמדר כוטריוקן סס
 דר כהשר' ל' זכה נעשי' סס חיי' לא זכה נעשית סס
 המוס' ח' וזכ"ל שמים לרום וארץ לעומק ולב מלכים אין
 חקר * ר"ל התורה שהיא ארוכה מארץ מדה * וזכה
 משמים להבין יסוד * ולב מלכים אין חקר * שמינו
 דורש וחוקר * אחר סודו ועיקר * לידע נוף החקור *
 שלא יבא התפע' ידו דין סקר * הק כמי להגות *
 מחשמת' בכל החקות * מעט כאן מעט כאן פלבא
 ארבעא * מקו' פיא ולא מקבעא * וכונתם לרמות
 כשועלים * להשיג גבול עולים * להגות להם סס כשם
 הגדולים * ומשבילי תעלה * יעלה עד למעלה * ונעשה
 בעלי קריין * אשר יאמרו פלגו כי הוא זה בר אוריין *
 ואין מדקדקין אחר בוריין * כי כל השומע שבר' כי
 כן יבורך גבר' * וכאשר פה אמור ויקום * כן הוא האש
 המדבחים בגל מק' ס * ונרותו פי שנים * בען סתים *
 והוא ר"ב גרואה לעומים * וככל אחת עינים * מה

ג ו 6 C מביא

גפן יחידית

מביא אותם • שמצטיים ברכותם • גורעין ומוסיפין
ובידיהם מניפין • מה לי ולך • שאחסה בצלך • ומתגאים
בעניינם • לפסוע על עם קודש בחנם • והכל למען שמו
שמעבתי אתו • ואינו יודע שמה שיש לו עם היינו משום
שאין מכירין אותו • כמשל השועל שפגע בחי קטנה
שמה מפגיע • וראה שהיא מתגאה •
אמר לה השועל אהה קטן שבקטנים • מה זאת
בביאות ונשיאת פנים • אל הארץ לא אנבים
קרבי • הארי בשמעו את קולי נרתע ממני • אל השועל
אי משם הא לא אריא • אילו היס מכירך שאתה מפל
שבצריה • לא הי נרתע מלפניך • אדרבה היס מוץ את
דמיך • כך אלה הדברים הזכרים למעלה לטימך • עוד
אכתוב בהני פתקין • חד בר"ע דלא מתקין • אשר
נמצא בכנפיהם • גזילת עני בבקיהם • כל ימיהם • דמי
כפשות נקיים • אצוונים ועניים • שכל הנחלאים
בולכין אל הים הגדול • ועול המדהנה ידלנה ידול •
ואפי' מאן דלית ליה מזונא • כמאן דטעין אכתפי
טוכא • בהסיס בולבלתא וארכונא • והוא שאלה עצמו מן
הים בשלמנא • ואיבעי ליה לעינא • מה שעשה
מכר"ט דמודינא • שהיה כותן בכל מכה זונה • כסף
בגבלתא וארכונא • שלא להחזיק עצמו לת"ת שהוא
מורה

גפן יחידית כה

מנוכה * גם להשתתף בצערן של ישראל שכל סיכה *
 אכן הם מדמין עצמם לעומת מסברתו * לומר אכן
 כטורי קרתא * ויש כמה כטורי קרתא * טראוין למסמס
 צפרת * ללא מהני רק כשרגא צטיהר * פורשין מזודות
 אזלי ואוהרא * ורצנן אילנו חיישי ליוהרא * למלול בחוזק
 יד * ואמרי אלקפשא כקטן ריטא דאתי ליד * והואיל
 ואשתנו לגריעותא * הוי תרתי לריעותא * שגס
 מתכשאים על קהל ה' ויפח בהם באותו * יאי גלימא ולא
 תכליתו * שכל תכלית ליום שכולו ארוך * לכיות תלמודו
 שגור ומסורר בשולחן ערוך * אכן סודריהן כנורבא
 מרבנן בדיוקנא ולא ידעי ברוך * דמיא למסוחי מליא
 קטרי * אזלי ומחרי * אפי' בוצין בוצין דעדיין זוטרי *
 אזלי ובידם חוטרי * וזה וזה גורם * ראשי בני גורם *
 אשר דתיהם שונות * ליקח מתנות וסבלויות * וזה הדבר
 הקשה בדיכי חמוכות * שאפי' בדברי תורה פועות קונות *
 וממש התורה חוגרת שק ומקוננת * שהוגי' לית להו אפי'
 חמוכות * וברח מא עזיזא אשר עיניהם כשואו' *
 ומתכלין בצירפתא דוזא * מואסין בנחמדים מדהבא
 ופיזא * בטעי לשרגא ומגלין בהתא * ענדא לכבידא
 סמייתא * כראה ואינו רואה באורייתא * קורין למפא
 מכבדותא * זאת לא זאת רובג' השפל * והעיקר נעשה

ב ז ד C טפל

נפן יהודית

טפל * העיקר עשירייתא דבי רבי * זמורה סניף
לבני * ואם הוא דל * אפי' הוא גדול * יחלל חלל * רק אם
צורך * ה' אותו בכל * או הכסף יענה את הכל * ושקוהו
לחאן ד' יום נמוכה * ועשהו את שאינו זוכה כזוכה * וזה
דמו בדרך הלצה במדרש רז"ל שלא ברכו בתורה תחילה
ר"ל שלא היו משבחין מי שהיה ידו תקיפה בתורה כולה *
אלא תחילה היו משבחין מי שיש לו חמוץ ואבני סגולה *
והתורה צופה יעלה * או י"ל שלא היו מצרכין
בתורה כלל * מאחר שעשו את העשירות עיקר והתורה
טפל * א"כ מצרך על העיקר * ופטר את הטפל * לכן
הי' עונשם בפול ומכופל * ואין כשרים ואין מרצים *
שגם בניהם עמי הארצים * וזו היא עבירה גדולה שלט"ז
במשלה * כדאי' בפ"ק לסנהדר' ריש גלותא אוקמו
דינא ללא במיר גזין ליה האי אמורא ולא אלמיש ליה
פתח האי אמורא הוי אומרים לעץ אבי אתה עורה
לאבן דומם וכו' ונהירא ברכוינא עליא אמר מ"ו הסמיד
ז"ל הכי בזה"ג דשם לעיל מיני' כתי' אלקי כסף ואלקי
זהב לא תעשו הא דעץ ואבן שרי בתמיא לא באת אפי'
דעץ ואבן כמי אסור לא קרא אתי לארזי זה אלוה הבא
בשביל כסף וזהב שאינו בן תורה כלל רק משום כספו
וחכמו קתמה * זה"ב בשבחין ללמוש לי' ולא אלמיש ליה

כלום

כלום - א"כ ראה שאינו בן תורה הו' קשה האין אוקמו
 לדיוכא הא כתיב לקי כסף וכו' ע"כ ז"ל דס"ל אל לקי כסף
 כפשוטו - א"כ משמע לעץ ואבן שרי לכן פתח הו'
 אומרים לעץ וכו' וכו' ה' רבים נכחו בנחלים כח"ט אוי
 לרבנו שמקברת את בעליה והטעם כ"ל דכפר התחבטו
 צוה הכסף משנה וכו' וכו' בי"ד סי' רמ"ו האין יצאו כל
 יקדמוכינו והבאונים שכוטלין הכאות ושכר עבור הכנות
 שתרצו מה שתרצו כל מה וחד לפי מוספי' ול"כ קצת
 דהרבנו הוא עבדות בראיתא במסכת סויות גבי
 תלמודי' ג"עיי"ש והו' שכר עבודה ולא הכאות התורה
 לכן מוכח שם בברא' וראיתא בטור ס"מ סי' ס"ג תלמד
 או פי' ול' אסור להיות יותר חג' שנים אל' צעה' ב' וכיון
 שזה מחדר להיות לו רבנות יותר חג' שנים א"כ לא תשיב
 עבדות רק שררה לכן הו' משתמש בתנא' חלק לכן
 מקברת את בעליו - ושמעתי מטבירי יוסף שהביאון
 בזהרר יעקב מלובלין לא רצה שיקבלו אותו יותר חג'
 שנים לרבנות וגם רמז זה נכתב וגמחם בתוספות וס"ק
 דמכות בשם ר"ת זמן עשר א"ש כסף ילוונו ולא
 במשפט בחגי ימיו ה"ו יעבדנו עכ"ל פי' לרמז לנו אותן
 ששולין ומנו של הרב בכסף - מיק' בא' לידי כוסף ובחגי
 ימיו ה"ו יאסף - ומה שאומרי' בשם של' שלמה פ"א

שנייד

גפן יחידית

שצריך הקהל ליקח מעומיו של ת"ח ולהרוויח בהם
 פירשו הם • שהאי בהם ר"ל שיהא שלהם • וזה עבירה
 חמורה • שגורם ביטול תורה • שמי ראש לו יוצאין •
 ואין בידם שלמה להיות קצין • הכל הולך אחר בעל
 חוטם • ומשמוע תורה אזנו אונס • וכעשו כחרשים •
 אין גדוים אין תישים • אילולי כמה באוני' מ"ו הרבני' •
 שערי ציון המלוכים • חד דדר"א ותריין באדר"א • פתחו
 שערי אורה • כמעט ת"ו נסתתה התורה חיש' כי אין
 דורש ושאל' • שכל א' בפיו מענה • מה יועיל החכמה
 והבינה • הלא כל שעת הכושר • אבות אכלו צמושר •
 ואם לעושר אביע • אעפ"י שחכמה לא אביע • מ"ח
 אבי' ר"צ להושיע • ואם יאמר האומר שגם
 בקדמוייתא • הוירישו ללא גמירי באורייתא • כגון
 הכי דבי ריש גלותא • וגם הרמב"ם צפי' המסניות פ"ד
 דזכורות • סיפר לנו את כל הקורות • ובתנ"י בארץ
 מערב שקורין אצ"ל ובאון ומצידין אותו ככסור' ללמא
 והוא לאו בר הכי והכל פטומי שמא בעלמא • וצמקימות
 אחרים קורין ראש ישיבה באורייתא • ואפי' בר בי רב
 דחר יומא ליתא • וגם צטור א"ה סימן קכ"ט כתב המ
 ספרי דפליגי נקרא לבעלי זרוע וכותבין רב כשיא והוא
 לאו בר הכי • מחש הוי מלת' ללא שכימי • לא כן

עתה

עתה רב
 חק ומ
 האיש ח
 קן האר
 חקן • א
 יגיע ל
 זלכ' •
 לא איני
 מספ' וז
 זמון כ'
 אין כס'
 זמון ו
 זלכ' •
 אין רש'
 אפי' •
 שלם •
 רב •
 קורה •
 סיה נפ'
 קולא •

ומה רבו זמיתא ואומרים לרע טוב ולטוב רע • כי כולו
 חקף ומרע • ותלמידי חכמים יוצאין בגרעון כסף
 ואיש חיון יתרוקן • וכל א' מצוה ומתלונן • מאי אהכי
 לן האי לורבא מרבנן • ואע"פ שפחו הטוב ועלה כטוב
 מחון • אין עולה לא ע"פ מחון • ודוקא טנים כ'א' טובים
 יביע לפרק דיני מחנות ואלו בקרובי • או ר' ב' וקרובי
 גולכי' אחר הר"ב • ובהנין ממנו כחומץ שיפה לשרב •
 לא איירי בדף שהוא רב ונורב • ואיש אשר אין לו גול •
 כסף וזהב להועיל • אף שחו הטוב אינו מועיל • וזה
 ומוז כ' חסכה • קנה ט"ט קנה לעצמו ר"ל כנדור כזה
 שאין הט"ט פועל כלל בגד הטולם רק ה"ט פאר הוא
 עצמו ושרי למחוי ספריא כעמא דארע • ועמא דארעא
 אולי במסאני דרב מכרעא • והמחויקי' ידיהם • אומדן
 אין רשאים להרבה אחרים • דולאי מן שמיא או קמי •
 אפי' ריש בגותא מן שמיא מוקמי • ואין ספק ואין
 טלה • דכס"פים מכחישים בפמליא של מעלה •

כ' שמו כל המורי"ם איסור זהיתר • עומים
 כל הרוביה בהרובי בית"ר • אל תכנסו בעובדי
 קורה • להיות יורה מורה • עבדו גדנפא ליורה ולא
 היה כפון • להיות יורה כחן • שחא לא דק בחומרה
 קולא • ותמילת כוראה לנורבא מרבנן לקלקולא אפי'
 יעבור

גפן יהודית

יעבור באיסור האטלקות : יהיה ח"ו יורה ומלקו"ת :
ויראה כלו חרב סולף : לאשתמש בתגא חלף : רק תהא
לעי מליף וליף : אמור לחכמ' אחותי את ולא תתגלף :
ולאו כחאן דמנח בדיקולא * סוף הכבוד יבא ממילא :
ומהדר לי' כלילא : ואזו יתן לכם את היורה לזדקא : בלו
מכשול ופוקא : ונגזירות יוסב מרומות : מנחליאל
: צמות :

והוא צנרא הכותב : בההוא פחדא קא יתיב
כי צער אנכי מאיש וקטן דמן כעורים * לפשפש
צדיקרא ואסורים * רק כל היודע הרפתקאות אשר הביא
עליו יד ה' כנאו : ידע כי צע"כ שלא בטובתי כששלאו
הביאני מדרין סדר הוראות : והלואי אתפלל כל היום
: שיצלני בורא ואיוס :

ואת אשר ב' גשתי ומצדתי פרוסה על כל החיים
ונתחבין אשא כפיס * כל אשר יקר' בו שורה
או שורתיים : אל ידיכני לכף חובה * אלא לטובה * וה'
דשמי רבא * ירני לטלות לציון בגלה ברכה בשמחה
: רבה : אמן :

ישראל רחמים על הקדושי והשבוים
במדינ' פאללי' פל"ז לפ"ק וראשי החרווי
: פ"כ חתימתי אני הקטן ואב ואלף :
אל מלא

א למלא רחמים : א נקמות דורש לחים : מה רצו
 ב זרו עלי קמים - יקרעו כל הימים
 ג פשות אביונים ונקיי' : כמשלו ככהמו' נדמו בין
 ד השבויים * ופיכוקת של בית
 ה רצן כעלאים וגדלי' * רבים נטמאו בין כגויים :
 ו חלקו שכם כבשור ומרוח : בין שני אחים יפרי'
 ז האב הול' ערירי * וצועק מה צר בטני ומה צרו:

א הקטן שלח ידו ליד אביו לדיוץ * והאויב מין נשאינו
 ב מינו חייץ * לפרט הכפלאה הו"ה הי"ה בזה
 ג הקייץ * בק' פודהייץ :

ד לעפה אחזתני כאשר שמענה : בעלי חורה
 ה בעלי בינה : ונעירי כנאן כסחבו ובארעא
 ו כפנא * כפישי קטולי קדר מנפוחי כפנא :
 ז יך קל מן שמיא נפל וכרוז ככרוז * על הכמוכי'
 ח כאיוז וגבוהי' כארוז * לחבוט כקצת וכאורז *
 ט קינה ודמעונה אתותא רישאל קא חשיב *
 י אשר נשאר שמה מאין יושב * ואתה ה'
 יא לעולם תשב * מדוע אין קול ואין קשב :
 יב וי על דאצדין ולא חשתכחין * בעלי תריסין
 יג אחיון סייפין קשתן ורומחין * רבים
 יד מהם מונחים * באיוזו מקומן של זכמים :

ועל

גפן יחידית

על שא אנו בוכים * על רבת תאניה ואניה
הני בני עלייה * שעלו מן הבולה שכייה
תה ה' לחם תחרש * כבולע רשע צדיק
ודע עליו חורש * מקצקע כל הצורה
וגזל מרים * כלה גרש יגרש :

ו

א

מי אוי ולמי אוי ולמי מדנים * הלא
להקראו' לך נכים * שנשבו המונים
ונהרגו במיתות מסוני' :

ז

תח שערי שמים * לשמוע צעקת עניים
ולנקום דמם אשר נשפכו כמים * ולצרוך
נשמת' בצרוך החיים :

פ

קום נקמת בני ישראל : מאדום וישמעאל
תשלם פעולת' כפועל' ובא לציון גואל אמן :
זו יסדתי לבנו' ולחנן על חטאתו אשר
חטא * אולי יקשיב ה' צבאות וישמע
ויקשיב ויביט :

נ

קינה

אור בעיני * והנה אפילה לאט פני *
בניבון יום אכפי : במס תמים תבכה נפשי
אשר לוקחה מן שמי מדומים * בצר אשר
יקר'וך באחרית הימים :

זמותי

שנקטנים אני * יתוש קדמה ממני * ואיך

הקטן

אעלה

כט

גפן יהודית

אלה אל אבי דהביע זמני : כי חלואי סצבוכי גם
סצבוכי : במסתרים

זאב ערבות יטרפוכי * חזירי יער יכרסמוכי * כמה
חבילין טהירין ירדפוכי * והיה כל מוצאי
יהרבוכי : במסתרים

ואלף רבוא מלאכי חבלה ידיוכי * ורבות אשר
מרחוק יראו יביטו אשר משגאי יחרפוכי *
ולא יוכלו להצילני : במסתרים

בן לילה ובין יום לא ידעוני * מרוב עבודה ורוב
עוני * ואקו' לאור ברוב יבוכי * אך חושך ישופני :
במסתרים

אבא לא מזכה ברא לבעלות מצור שאון * גם
חכם ויודע רב וגאון * כמה יסורין יהיה
טעון * ולא יפכ' אל האבות והידעון : במסתרים
מורי ופחד מפני קצר התהום * כדוב סוקק ובלרי
כובס * ובשצעה מדורי גיהנם קר וחם *
מכולם יעצירוכי * במסתרי :

הרב כצמחי מעווכי * ומכל פשעי טהרני * וסופי
יוכיח על תחילתי תזכרני * וביד אויבי אל
תמסרני : במסתרים

הגדול צער העיבור כורה * מוכשר לקבל טומאה
מבעלי

גפן יהודית

מצעלי מרח - ומצית ילזו עד צית

הקצור : במסתרים

מחררי צדד ושלבים - ונכר אימה ומי פלגים *

ושעירים חר מרקדים ועלי מדלגים * ובחלי

רתמים יטעומוני : במסתרים

יהודא ישראל צדיקי עולם * בזיו וזוכר וכבוד

ישצו בטולם * ואנכי אנוש ואנלם * חרפה

ובושה יכסה עיני : במסתרים

ריב יודע מרח כפשי * פחד וצבלה ומור יעל על

ראשי * אשר ימחרו עלי בני דן חושי * אנוש

וכוגשים מראשי ומודועי קלני : במסתרים

זל תול דמע עיני * איך כפשי שמתי בטחוני * בצדק

ומטבל יושר תנחמי * למען אויבי פדני * ומאר

תוציאני : במסתרים

יסדתי חרוזים אלה בלשון הקדש תחילה * ובלשון

אשכנז מלה במלה * לרכן בשמחה וגילה *

בכל הדינים כלולה * ולה זהיר שלא תשכח את התפיל *

חרוז א' שמי זאב וואלף מראונו כולה * ונב' חרוזים

בסוף ג"כ ככתחלה * ובאמצע הקטן זאב וואלף

מראויני חוק ואמן בראש יעלה * ושמוכה

פעמים ואב בל"א חוזר תחילה * ע"כ

ביהודם

גפן יחידית

ל

פיכודם כפרזים • סיו סיו: זי' ולא כחזי' •
מן תהי טוט' כחרוזי' :

בשגת בהלל ושבה נאה לפ'ק

את אומר בניכס • לאל סוכן מעוכס • ויסי •
אמרי לרזון פיי ובקטנה • לשמוע אל כריכס :

עט איך בגער איך איין זך צו זינגן • צו ווער בשפן האט
אלי זינגן • ררום בעט אדך איך לאו אייערה אודין
קלינגן • אונ' זאלט ניש אוועק דרינגן :

הקטן כגדול תשמעון • אשר חכמים יבדון ויביעון •
זקנו ול תרשיעון • ומדברי חכמי' ל תכילון •

ויד קליין אונ' גרוש זלין צו הערין • וואו איך דא לערין •
גרעכטיקייט זאלט איר זעהן גערין • אונ' פון דיא
חכמים ריד זאלט איר ניש אב קערין :

את המנוה לכל מסור • חכמים ונשים וטף ממנו
לא יסור • כפורי' כל טוב לא יחס' • והוא לאו לא תסו' :

ויהא איטלכם איו דיא מצו' נטליך • מאנין אונ' ווייבר
ינגלך אונ' מיידלך • אם פורים זל מען עסקן רעדליך •
דאט איו איין לאו אין דער תודה בשוידליך :

א ורי לן חכימיו • חייב לנסומי כפורי' • סתו
חמתקים חמרא ופויא • ולא סכרא ופויא •

עט נאר אין דער גמרא איין • שטיט מן זל אכ פורים
שיכור זיין • דרום טרינקט מער אדר וויין • אונ' ניש ביר
אדר וואשר ליון :

בעמו

נפן יחידית

ב טחו בה' עלי עד - ואל תשבו בד כבד - כתלספנו
יחד ותמו יד * פתחו בחכמות וסיימו ככד :

א ויה גאמ האמ אייער בטהון ער ווערט אויך בשערין .
זיצט ניש לין אז דיא בערון - קומט צו אנגדר אונ'
טוט אויך מערון * א דיא פעסיר אונ' קרוג אונ' צו לערין :

ו יבלו שפתותיכם מלומר די * במיני מתיקה ויין חי *
ושתו למען שלו' אחי * עד ללא ידעי בין ארור כמן
לכרוך מרדכי :

ב יה איר זאט אז גינוג האבין - ויין אונ' זיסה זוכן צו לאבין
טרנקט פון אייערה ברירדש לעבין - בה איר זאט ניש
ווישן פון ארור המן וברוך מרדכי דער נעבין :

יכיו עכיים כני ביתך * לשמח אותם על שולחניך *

גם תהכה מנכסך * כי הוא חייך ואורך ימך

ד זאט ניש עניים לאון דרושין זינגן - זאט זיא איכר אייער
מיש ברענגן - אויך זאט איר זיא שענקין - ווערט גאט
אייערה וארן דער לענגין :

א מרו לפעלא טבא יישר חילו - למען דקר"י וטעכ"י
לעני משלו * קריאתו זו כלולו * הצור תמים פעלו

א זו ואל ווערט אויך ויין - ווען איר ווערט אויך לאון
דריין - צו רופין דען ארמן מאן אריין - זוא ווערט איר
ניצול ויין פון א דיא פיין - אונ' אייער שכר ווערט גרוש ויין -

ל ולי'ה בקום עלינו אדם - כבד היה גולה כבודם *
ע"כ קום מה לך כרדס * ותראה יין כי יתאדם :

כהיט

גפן יהודית לא

ב היט האט אונז גאט פד דען רשע המן זונשט ווערן
מיר הלילה לוי אום גקומן דרום לאון מיר שלומן
לאוין זינגן אונ' טרינקן מיט אונזר גומן :

פ"י יעלו מתוכו ומגבו • כניו סמחת לבו • ויהיה
כמלך במסיבו זה כיו' עשה ה' נגילה ונסמח' בו •

ז ער זאל לייכטן דוין פנים זער פון וויין • אז דיא גרעשטה
שמחה וואש דא איז דוין • אונ' זאלשט זיין אז איין מלך
פיין דען דעם טאג מוז מן פריילך זיין :

ח הרו וקדשו והיו נכונים • בדורות ומתנות
וסבלונים • לעשיר ורש אשר ידבר תחנונים •
לקיים משלוח מנות ומתנות לאביונים :

א וילט אונ' זייט אן גברייט • צו שיקן שינה גישאנק אונ'
מתנות גירייט • צום רייכן אונז ווער עש האט דיא ניש •
מקיים צו זיין אז וויא איין דער מגילה שטיט •

ך וכן חיעוט שניים לעשיר למעליותא • ושני מתנות
לשני אביונים לגרועותא • לכהו רק כדי חיותא •
בתר עניא אזל עניותא :

ב טריבט איז דער ארמר מאן אונ' ניש שין • ער קאן קיגן
דען עושר ניש בשטיין • דעם עושר שיקט מען צווייא
זכין גוט אונ' שין • אונ' דעם עני איין זך גישט מין :

א פי' אצל חייב בשלוח זה • ודברי אקים לא תזכר •
אכן אסור לו לשלוח כנגד זה • פן ישח' לבו לעליזה :

ז אדגדיגה אונ' טרארדיגה לייט • מוזן אויך שלוח מנות
שיקן היינט • אבר ער טאר ניש שיקן אויף איין בייט •

ד א ד I D זאל

נפן יהודית

זאל ניט ליון פר שמחה דאז אבילות אויף אויך זייט :

ז כרו תור' משה • ללמוד מגיל' ופירושה • סיכי' על לוח
לכך חרוט' : לקיים כל מה דכתיב ומפורסה :

א ין דער תורה פון געשט ניט לילה • טוט ניט עין
פלילה • אונ' לערנט רעכט אויך דיא מגיל' אונ' רען
פר' מלה במלה :

ג מנו וגמרו וזרקו מפי חצורה • כי ליהודים היתה
אורה • זו תורה • ע"כ למדו הטיב ופיימו גם
הגמר' • כי היכי ללהוי סעודת מצוה גמורה :

ב עשרי לומדים גיהעדין ניט פון געשין דעם סיום
פון דער גמרא מגילה צו פלייסיך • איזיא עסקי • דא
ווערט עז אויך רעכט סעודת מצוה הייסק :

ז מי משתה ושמחה כתיב במגילה • שלא תתחיל את
הסעודה בלילה • אכן אם היב ציוס ההתחלה •
לא חייסיך לסיומא דכולה :

ז עט ויאז דיא גמרא מאכט • דיא סעודה מארמן ניט
עסקי בייא דער נאכט • דרום זעט אונ' טראכט • די
דיא סעודה זי זיין על כל פנים פון נאכט :

ח ליסות בנדי' ופרקוף פנים • וללבוש כלאיט רבבן ;
התירו חכמים וכזוכים • להרבות שמחה ורננים :

א ין שעמנו אדר וריבך קלידר מוט • זיין פורים פנים •
האבן מתיר גוועזין דיא רבנים • פון שמהה וועגין מאג
מן טאן די ענינים • אונ' איז ניט אין כלל פון די עבריינים ;
זאק

נפן יחידית לב

את עשו וחיו * לפני כל כמא מים התאוו * וגם אס
 תבעיון בעייו * מה שבמטמוכים היו :

גערט איר צו לעבין * זאט איר רען דארשטיגן מעד אונ
 וויין געבין * אונ' אנדרה זוכה זבין דער געבין *
 זאט איר נישט מבין איון וועק שוועבין *

זונו וקבלו עליהם היהודים * לשמח בלב חדים * לכן
 שמעו אלי יחידים * לפלפל במעשה חידודים :

עט איבערה עלטרן האבן נישט פר מייד * צו זיין פדיליך
 הייט * רחום איר לייב לייט * זייט מפלפל וואז דער שאג
 בשוים

יהי חורף שמים עליכם * שלא תעברו על מצות
 שהי' * ול יתערב ז"ר בשמחותיכם * למען ירבו ימיכם *
 לש זא זיין מוש נאמש פארבט פאר * זאט נישט עובר זיין
 אפי' איון האר : ווערט איבער ש מחה נישט פר מישט
 זיין פר וואר * אונ' איר ווערט האבן לאנגה יאר :

א כן כרין למודעי עדיין * דהיינו מחון עלי עין *
 וגול מיני מאכל ויין * בפורים לית דין ולית דין *
 דרה איר נאך צו זאגן * איון הייזק וואז געלט וואלט
 איון טראגן * אדר וואז נרצליך איון אס מאגן * אס
 פורים איון נאך קיין דיכטר אונ' נאך קיין קלאגן :

א כן כרין למודעי עדיין * דהיינו מחון עלי עין *
 וגול מיני מאכל ויין * בפורים לית דין ולית דין *
 דרה איר נאך צו זאגן * איון הייזק וואז געלט וואלט
 איון טראגן * אדר וואז נרצליך איון אס מאגן * אס
 פורים איון נאך קיין דיכטר אונ' נאך קיין קלאגן :

ב אוד כזהו מפרשנותי * שלא יהי' ח"ו לא ז"ר תקרובי *
 ויהי' סיניך כעדר הקרובי * להתפלל תפילת ערבי * :

ג עד זאט איר גוורונט זיין * דו איר זאט נישט געבן
 דער קליפה כח אריין * איכר מעד אדר וויין * אונ'
 וואלט נישט פר געסין מסדר מערב צו זיין :

ד ד ב 2 א נדיקים

גפן יחידית

צ דיקים ילכו בדרך סלולה - לשמח בשתייה ואכילה -
ואעפ"כ נוחזקין שבח ותהלה - וזוכרין את התפלה -

א בר וועלכו פרום זיינן - האטשן זי שרינקן אויף גישפאנן ;
שוואן זיא זיך דער מאנין - אונ'שוואן פארט דווענן :

ז כרכי א' קים ברעין עמך - וישתעשע נפשי
בתחומיך - ותקיים מה שכקוב ע"י כתיבך - נגילה
וכשתסה בישועתיך :

ב עט איר דער גאט - ואל מקיים זין וויא ער אונז צו
גאגט האט - ואל בויאן זיין הייליגה שטאט - וועלין
מור זיך פרויאן אן זיגד הילף אונ' גבאט :

ו או' זלל לל פי תהלתיך כשתקנן את פווריך -
ותקיים מ"ס שלמה עבדיך - אכול בשמחה את
לחמיך - ושתה בטוב לב ויניח א"ס :

על ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש באמונה
הועציר משה בן כהר"ר יוסף זעציר יצ"ו :
מק"ק דיהרן פארט - אצל ברעסלא
במדינת שלעזיא :

ועל ידי הפועל העוסק במלאכת הקודש
באמונה הועציר שלמה המכונה זלמן
בלא"א כהר"ר מאיר כג"ל זצ"ל : מק"ק שוורזענץ
במדינת פולין גדול - סמוך לק"ק פונא :

לוח החיים

רפאות תהי לשריך וגו' כי חיים הם
למוצאיהם ולכל בשרו מרפא:

קיצור הנהג' האדם בדרך הרפואה לשמור בריאות גופו
והוא עיקר גדול בעבודת הבורא ית"ש וכדי לזכות את
הרבים הדפיסו מחדש הרב הותיק האוף כמהור"ר חיים
בלא"א האלוף כמהור"ר בנימן זאב באכנר
זכ"ל מקראקא לפרט ישקי"ט לפ"ק:
וואת לפנים בישראל וחסכמו
עליו ראשי הרופאים כי
כל דברים האו
בכונים וישרים למוצאי דעת וזכאים:

בהסכמת החכם הגדול הרופא מומחה מוהר"ר שלמה
רופא דק"ק לובלין:

ובהסכמת הרופא מומחה מוהר"ר שמואל בן מתתיהו
רופא דק"ק לובלין:

ד ג 3 D רבות

לוה החיים

ר בות פעמי אשר לקטתי מאמרי מספרי רפואות
היקרים * מלמד אשר שמעתי מפי מ' ואבנר
הרופאים החסיד מהר ר' אליעזר דק"ק קראקא * אכן
לא מצאתי להם היתר * אם חותר לבעלותם בדפוס
ולכתב בספר * או אם כספרי חינוכי נחשבים * ונריך
להרחיקם ונא תאמר להם כמו כדות וזבים : אמר שבת
ואמרת בלבי * ועליה השלכתי יהבי * יען נהיות כי אם
יהיה הגוף צריא ושלם : זהו מדרכי ה' הוא לעולם :
ע"ד הנאמר בכל דרכיך רעכו וגומר : וכן כתב הרמב"ם
ו"ל בספר המדע פ"ד וו"ל שהרי א"א לאדם שיכוין
וידע בידועת האל והוא חולה לכן צריך האדם להרחיק
את עצמו מהדברים המזיקים את הגוף וכו' עכ"ל וכ"כ
בטור א"ח סימן קכ"ה וז"ל מצוה להכניח עצמו לשמור
צריאותו כדי שיהי צריא לעבוד את השי' עב"ל : ובפרט
הלומדים והכערים בהיותם תמיד בהסקט בלתי מנועה
והעמלה שלא יהיו צריכים יותר להכניח עצמם ע"פ
סדר הרפואה כאשר יבא אחר כך באר היטב * גם צריך
לדעת אע"פ שהאדם לפעמים אוכל ושותה דבר קשה
או אכילה גסה ואיבו מרבי צאותו זמן שום כאב או חלי *
אבל דע אשר ימשך מזה היוק גדול לאחר זמן כאשר הוא
מבואר בספרי הרפואות * יען כי מוליד ומחליש בגופו

חומרים

חומרים רעים ואידיים בסות : ואתם החומרים ואידיים
 הולכים כוספים בגוף האדם מיום אל יום עד כי יגבירו
 על הטבע ומצא מיץ את מינו וכיעור ויתעוררו אותם
 החומרים ויחלישו הטבע ויפסידו הדם : וגם יעשו
 סתומים בגידים או בכבד וטחול : ויהיה הגוף חולה או
 צקדחת וחום * או קשי בהדלדים והכפוח : או יעשו
 איזה מכאובים המתלהבים כגון כאב העינים או כאב
 הסינים * ולגזל האזנים : וכיוצא בו : גם לפעמי' כאשר
 נפסד הדם : יגרם הטבע אותם החומרים רעים לנאת
 על ידי שחין או אבעבועות מיכים ממינים שונים : ולא
 בלבד שהוא מכל' את גופו בעינין רוע סדר אכילתו
 ושתיתו : אלא אף הוא מבלבל ומפסיד את הזכרון שהרי
 כל המכאלי' לפי דקותם יזוכך השכל ויתפקח הלכ כח"ש
 רו"ל חמרי וריחני פקחין י וכל המאכלים הגסים השכל
 יתעבה מהם * כי כל מאכל ישוּב לגוף האוכל ויהיו
 לבשר אחד : ולכך זה בדוק ומכוסה באנשי המדינה
 הדרים בעיירות ובכרכים : האוכלי' למעדנים והמשקים
 שלהם הם דקים וזכים * הלא המה משכילים בכל חכמה
 ומציני מדע יותר מאנשי הכפרים * האוכלי' מיני ב'ת
 והבצלים ושאר מאכלים העבים והעכורים : אם כן
 מכל שכן אפחנו עם קדוש ובני טהורים * אשר נתן לנו

ד ד ד D 4 התורה

לוח החיים

התורה מפנינים יקרים * על כן אנחנו צריכים יותר
לחזור תמיד אחרי מאכלים הדקים והנאות לנו ולזכות
שכלנו * שהרי הרבה מאכלים אסרה לנו התורה כמו
הדם מטעם שהוא מטמטם הלכ * וכן הדגים הטמאים
וכדומה להם כאשר הוא מצוהר בספר הבחי והרמב"ם *
וגם מצאנו שאף בימי חכמי התלמוד היו משתדלים תמיד
אחר סדר הרפואה ויש הרבה מאמרים מלאים על כל
גדותם * כי אין סומכין על הכס * והנה גם אנכי אמרתי
בלבבי להעלות במכתבי כדי לזכות בו את הרבים : בשער
בת רבים : יבעתי ועמלתי ותכומה לעיני לא נתתי *
יבעתי ומלאתי * להניח על לוח החיים הזה * כאשר
עיניך משרים תחזה : דברים המאריכים חיים על כן
קראתי את שמו לו "ח החיים" * וכוונתי שיהיה מוכן לכל
אחד ואחד לקרות תמיד פעם בשבוע או שבועים * או
יאיר פניו כהרדים * ויהי לו לפקוח עורון העינים *
וכל כוונתי לשם שמים :

ראשית פעולת אדם לדעת ולהשכיל * ידיעת האל
כל יכול : אשר ברא העולם והמציאו ויש
מאין הוצי' את הכל * ברא בשביל האדם ולכבודו : כדי
לשחזר מנותיו ולספר הודו : על כן כל אדם צריך לשמור
בריאותו * כדי לעבוד את בוראו בכל מאמצי גבורתו :

וזהו ראשית דברי: ותחלת מאמרי: הווי עז כנמר
 וגבור כארי: קום לך מה לך נודם בעלות השחר:
 לעבוד את ה' מוש ומהר ואל תאחר:
 ובקוים קודם שתלך ארבע אמות תרחץ בנקיון כפיך:
 ומים קרים העבר על עיניך ועפעפיך: כי הוא יליל
 הראות מחזק את טבעך: וגם שיניך תעבר מכל טיכויך
 אז הוא טוב לכל גופך * וערס כל מעטה וקודם כל
 פעלים * תפנה את גופך בין לקטנים ובין לגדולי * וזהו
 לך תועלת גדול לעכל מאכליך * גם כי יזהיר פניך ויזכך
 שכלך: רק השמר לך פן תשפה את נקביך * אפילו רגע
 אחד הוא מזיק לכל קרביך * גם כי תסרוק במסרק את
 ראשך בכל צוקר * היא רפואה לעינים והזכרון יחזיק
 בלי חקר * בפרט אם תסרוק גם מן המצח לצד האמור *
 כן תעשה בכל שחר * ואחר כך תשלים סדר תפלתך
 בצוונה בלי שפתי מרמות * כי תאכל הפירות בעול' הזה
 ובקרן קיימת * ובצאתך מחיל אל חיל תהיה קודם כל
 מעשיך * שתלמוד תחילה אפילו מעט אז ינעם לנפשך
 ואפילו בספר לשון אשכנז ומה שתבין לערכיך * אז
 תגליח ואז תשכיל בכל דרכיך: משא ומתן שלך בזהר
 שתהיה באמונה * כי ציוס דינך היא השלה הראשונה *
 ושאר הנהגת הרוחני אין כאן מקומו * על כן תחזור

לנאר

ס יומר
 לזכות
 יה כמו
 טמאים
 מצ"ס:
 תמיד
 על כל
 אמרתי
 בשער
 תתי *
 כאשר
 על כן
 כן לכל
 ס * אז
 ניס:
 ת האל
 ו ויש
 כדי:
 לשמור
 תו:
 זהו

לוח החיים

לזכר הכבוד הנפשי ולהשלימו . בשחר קודם הלימוד
 טוב מאד הטעיתה * כי אז תוכל ללמוד בלז מיושנת
 ובלעת שליטה * וכן אמרו רבותינו זכרוכ' לזכרה שלם
 עשרה דברים כאמרו בפת שחרית * שנים מהם שזוכס
 ללמוד והלמוד בידו מתקיימת ונשארת * ודע כי הרעב
 מאד מזיק לראות עין * וסעודת קצת לאחר חנות הא
 און * כי אם לא טעם כלו' ונכשו רעב לתאנן * אז האוכל
 אחר חנות כלו' זורק לחמת אבן * והשחר לך שלא תאכל
 ולא תשתה מאומה * עד שתרעב ותנמא * וכן האדם לא
 יתחיל אהילה * קודם שיחובע עצמו באיזה מלאכה
 וממלה * או באיזה הליכה ומנועה את נפשו ייגע * ואז
 יאכל וינח וירגע * בפרט בבוקר את נפשו ייגע בכל
 יום * עד שיתחיל הבוקר להזיע ויחוס * ולא יאכל אדם
 תכף אחר היגיעה והעמלה * רק ינח מעט עד שקוצר
 הכשימה שקוט ויכלה * גם א תאכל עד שתדרוק תחיל'
 את נקבין * אז יהיה רטואה לכל קרבן * בין קודם
 אוכל בין לאחר האוכל * תרחץ ידיך במים קרים כי הוא
 עוזר לטבל במאכל * צעת האכילה תשב על מקומך
 ותרגיע * אל תלך ואל תרכב עמל ויגע * ואם לא יהיה
 כן על גופך תביא חלויים ותחלואים * בלא הרפא
 בוסתים * ננוע ושחח קהיה על שלחניך וכל דוי הסר

ולגר

ודבר שפתים אך למחסור * תאכל תחילה מאכלי' הרעים
 והקלים * כגון תרנגולים צמר גדוים ועגלים * צנים
 רכים * עשב ירק צמר צהמה רקה * ואח"כ צמר צהמה
 גסה שור פרה זאת חקה * וכן כל המאכלים המסלילים
 והמרכיין * תהיה בתחילת הסעודה ולא לאחרי כן * ועל
 כל זה יש צו טעם חשל ותמונה * ותמצא זה גם בספר
 שבילי' תמונה * וגם צריך האד' שילעום היטוב הדק צפון
 את המאכל * כי הוא יסויע למהר להתעכל * וגם צריך
 לשתות באמצע האכילה * כדי לרכך המאכל הוא טוב
 ומעולה * כי לולא השתיה אז יסרוף המזון ויביא קושי
 ביציאה לפרקים * הוא קשה ורע לגוף כחנים וצדקים *
 אבל אם יהיו תמיד מעיו רפויים וקרוב לשלשול * אז ילך
 בטח ועד זקנתו יכלכל * אחר האכילה תלך מעט כדי
 שיפול השאכל * בתחתית האיסטומכא אשר הם עיקר
 החום וכח העיכול * מכל מקום אל תיגע אחר אכילה
 יותר מדאי ואל תרוץ מהר חופים * כן תביא על גופך
 חליים רעים וקשים * ודע אשר רוב התחלואים * עת
 יבואון וגוף האדם מכלים * מפני רוע המאכלים * או
 בעבור שממלא בטנו אוכל אכיל' גסה * אפילו המאכלים
 הטובים הוא חמד רע וקשה * וצדקת מי שימות תמיד
 צלי תנועה * לזה הוא יותר קשה וגרועה * לכן הצדיק

אוכל

לוח ההיים

אוכל לשובע נפשו * והחכם עיניו בראשו * הלחם אם
יהיה מפת חטים הוא המוצק ויערב * ויותר טוב אם
קצת סובין בו מעורב * ולא מהסולת אשר מאד נקיה
ודקה * כי הוא מעצר הגוף * ולא תוסיף תת כחה *
ויוהר שתהא כל זרכו כאפה * ומתצואה טובה ונמלח
וכילוש יפה * היין הלבן והכלול והמתוק והריחני * הוא
יותר בריא ופקחני * ואם ישתה אדם יין כשיעור הרי
לגוף כרי * כי הוא מרבה חוס הטבעי ומתגבר כארי *
משמח הלב ויוזק השכל * גם הוא עוזר לעכול המאכל *
רביעית המדה זהו שיעור השתיה כדת ודינה * ויותר
מוק השיעור תחל ותמנע * אבל אם תרגיל להשתכר
ממנו ותשתה יותר מדאי * אז כל ראש לחלי וכל לבב דוי
ומי שהוא חס בטבע וינח'לשתות * יערב בו קצת מים
בכל העתות * מי הדבש אשר הוא צלול וממונע מן
מתיקתו ומזקתו * כמעט הוא דומה לטבע היין בכ
הלכתו ומזקתו * השכר הנעשה מחיטים גם הוא ט
ומעולה * אבל ריק שיהיה ישן וזך וצלולה * כי הוא או
וסימן שהוא מבושל כל זרכו * אז הוא בריא ויוסיף תת
כחו * היין השרק בארצות האלה דהיינו פולונייא ורוסיא
אינו מזיק * אלא חף לפעמים הוא יועיל ומאד מחזיק *
ודוקא בעת הצורך ושלא ירבה ממנו * בפרט אחר

האכילה

האכל'אין טוב הימנו • ואע"פ שהרופאים הקדמונים •
הם מוכעים אותו ומאוד חגנים • מפני שהם היו דרים
ומגדלים במקומות חמים וכגלילות • מה שאין כן
בארצות האלה שהם קרים לחים ומרבים האכילות •
בימי החורף וקרר שיטור האכילה תוכל להרבות • יותר
בימי החום הקיבץ מרובת • כי בימי החורף אז החום
הטבעי נוצרת ופורחת • גם אז הלילות ארוכים והשינה
משובחת • כי עיקר כח הזון וכה השיכול בתוך השינה
הם מבשלי' ואופים • כמה שאמר בלענום ראש הרופא'י
וצימות כמהה תאכל מאכלים הקרים • כגון דגים ירק
חזרת חומץ (שליטין בלשון אשכנז) ומאכל כשעורים •
וישמור עצמו מהדברים החמים • וימנע בתכלין ומרדל
כן אשר להם דומים • ובחורף תאכל מאכלי' המסחמים •
תרבה בתכלין ותאכל מרדל לפעמים • ודע אשר תמלא
מאכלים • אשר כמה לבגוף כצירים ומחלים • כמו בשם
מלות הישן ודגים הי שנים הגדולים • ראוי לאדם שלא
לאכלם לעולם • וכח'הן ופטריות גם הנגינה • אשר
היא חזק' וישנה • כל תבשיל אשר הוא ישהה בכלים
עד שריחו נודף • וכל תבשיל דע אחריו • תרדוף •
וכל המרבה לאכלם בכל יום דמו ברטשו • כי יטמא איש
ויקייץ בנפשו • ועוד נמצאו מאכלים • אשר כמה גם

ה א י E ק

לוח החיים

כן רעים אבל אינ' כ"כ הנלי' : כגון דגים אף המיי' והם
מאלד גדולים • ועיזים הישנים עם יעלים • וכרוב עם
שומים ובגלים • הממות והחלות מן השעורים • וצטן
וקטואים וקוקומרי (אבור"קס אז אומר" קין בלשון
אשכנז) וזכון וחזרים • אינו ראוי בכל יום לאכלם • אבל
אם יאכל מעט מהם אז יפנה ויושלם • ועוד יש מאכלים
שהם גסים ועכורים • הם רעים אבל לא כאר"ם • כגון
צמר אווזא ויוכים הקטנים • והצנץ הגלום כאפה בשומן
ושמני' לעול' ימנע האדם את עצמו מפירות האילנות •
ולא תרבה מהן אפילו היבשות ואין צריך לומר הרטובות •
ואם יאכלם קודם שיתבטלו הרי הם לג"ף כשני חרבות •
ודע כי המשובח שבגדלים • הם ענבים שקדים ותאנים
אם תאכל אותם יבשים או רטובים • הם נעימים וטובי' •
וראוי לאדם להיות מעיו רפויים וקרובים לשלשולים • אז
ילך בטח ויבדיל לעולם בריאו מעולים • כי כל זמן שיהיו
מעיו קשים וכלואים • הוא רע מאוד ואות לתחלואים •
ואלו הם הדברים המשללים כגון שקירין בלשון אשכנז
פלוימין וענבים ותאנים ואגסים גם האבטומים •
וקוקומות צפרט בימות החמה הם גאותים גם
אלה מרכיני את הגוף ומדריאים אותו כגן רטוב • כגון
שעירין המכותמים ועשב ירק שקירין שפינט ועשב ירק
טורי

לוח החיים לח

מקורין צוויקל ונקצת מקומות רו"ט רוב"ן ובלע
 בעטה * ואף גם זאת אם מאכל כל מאכל בריא ויאה *
 וגם תשמור עמך מכל מויק ורעה * אפילו הכי אם תש
 בהסקט בלי יגיע ותנוע * הרי הוא לך יותר רעה * ממי
 שהיא אוכל מאכלים מויקיש ורעים * והוא מדב
 התנוע ועמל ויגיעה * וזה לך האות ותדע * כמו שאמר
 הרמז"ס בספר המדע * כל השוקט ויושב צנוע * או
 פניו אינם נועם * ואברו תמיד חלשים ופוליס * אף אם
 ירגיל עצמו במדבר המאכלים * וזה לך האות ממלמד
 תיכונות * אשר רוב מהם מעוצרים ופניהם נופלות
 ומצוקות * כי מחיעוט התנועה הם חלשים וימעט בהם
 חוס הטבעי ובה העיכול ומיעובם קשים * וכן הוא אצל
 הרבנים אשר בתמידות לומדים לימודים * זה שאמר
 רבותינו ו"ל התורה מתיש כמו של אדם * על כן הסכימו
 כל הרופאים אשר העמל וצנוע * הוא כלל גדול בסדר
 הרפואה * כי כל עוד שיהיה אדם עמל ויגע בכל יום *
 ולא יאכל יותר מדאי ומעיר תמיד רפוי * אז כל ימיו
 לא יבואו לו חלאים * אף אם יאכל מאכלים רעים *
 בריא יהיה בכל העתות והזמנים * ועדן ערנים ועוד
 יבואו צ' משחיתים ומחבלים * הנוהג לרוב אצל השוטים
 ופוליס * הלא המה בדאגה והכעס העצבון והסוגופים

ה ב 2 E מה

לוח החיים

מה מאל מחלישים בגוף ודעת טורפים * והם מזיקים
וגרועים * יותר מכל מאכלים קשים ורעים * כי הכעס
עובר וסורף הדם * והדאגה מחתך הלב והאנף שוברת
חצי גופו של אדם * והם מרבים חוס הטבעי ויחלישו
כח העיכול * ויסידו תאוה מהאוכל והאיסתומח'יתקלקל
הדאגה מייבש הגוף ומעיו מעציר * כל היום הולך ומסר
וימיו מקצר * מבלבל הדעת ויחשיך אור השכלי ומפסיד
הזכרון גם דאות עיניו יכהה ויתקלקל * וזה לך האות
תראה ותחזה * איך לבעל הדאגה פניו לו ורוח * גם מן
הכעס יבאו חללים ששים משונים * בגון פדל'גרה
ככפה בר מיכן ושאר חללים מסוכנים * גם מי שירבה
הדאגה הרי הוא מקטני אמנה * לכן דאגה בלב איש
מדעתו ישימנה * ופל יבצו על ה' ישליכנה * ועוד יזהר
האדם שלא יעזור הרומות והכפיות * כי הוא מאור
מסוכן ואלו החללים באו מהם לפחות * בגון קרמ'פף
וסיבוב בלשון אשכנז שוויכ'ל והככפה ובאב הראש וגם
הכו'נג וחלי התקופה * מקום הדירה הזהר * שיביא
במקו'נקי וטהור * כי אין דבר בעולם שהוא יותר טועל'
בגוף האדם להזיק או להועיל * כמו האויר והריח * הוא
שימור יותר ויורו צריך * על כן לא ידור אדם ולא
יפוח במקו' שאויר גם עכור וסורת. רק במקו' שאויר נלול

וחכה

וזכה * כי זה יעשהו שמח ויחכם בכל מלאכ' * ההקזה א'
 ירביל אכוס בלתי זרכו - למסר את דמו ואת מוחו * בפרט
 אותם שהם קרים בפצע' והגידים שלהם קטנים * אותם
 א' יקיוו בכל הזמני' * וכן אותם אשר אלל נשיבה רגילים
 תמיד * ימעטו ההקזה מעט-מעט * מפני כמה טעמים
 ידועות * רק לצורך גדול יקיוו בעבור חייו רפואות *
 ולא כמו הכי שוטים וסכלים * אשר גופם מחלישים
 ומחבלים * ומקייים דם בלי-טעם וצורך * כדי למלאות
 תאותם באכילה ושתייה ולהאריך * וזוה הם מחלישים
 הבוף אשר בדם יזוב ולא בשיבה יגוב * וכל זה ידוע וזה
 לך האות והמופת * ככתוב כי הדם הוא הכסף * אבל מי
 שמקיו דם בזמנו ולצורך * או יבדיל את הבוף לצמן ארוך *
 כי הוא ומקנה הפלאופים ומוש השמט פותח * תגליל
 הראו' ומחוק המות ומשמה * יטיב הזכרון ומאיר הדעת
 והשכל * גם הוא עוזר לעכל המאכל * גם יסיר הדאגה
 והעצבון וימעט מנטל העצלות * ויתרון הסינה
 מברט דם הרע וזה עכור * מחזיק דם הטוב והיקר *
 ואלה הם הסימנים להכיר * מי שהוא צריך להקח ויחיה
 לו לרפואה * וזהו מי שיבא עצלות וכבדות בכל גופו *
 או מי שאין לו תאוה לאכילה כשאר הימים * או יבא
 לו מורסות בגופו או שאין לפעמים * וגם אותם שהיו

לוח החיים

מרצים לשמות היון ומי הדגש וחמים בטעם י ומי
שיש לו מעט התנועה י כל אלה כן צריכין להקזה ויהיה
להם לרפואה י ובפרט מי שיש לו חום וכאז בראשו נגד
מצחו * לזם מועיל הקזה ויוסיף תת כמו * וטוב להקיז
בג' שמות הראשונות מן היום * כי הדם מושל באלם עד
ג' שעות על היום * בחורף יקוז בורע השמאלי * ובקיץ
בורע הימני * וסימנך אורך ימים צימנה * לא יקוז
ביום שבא מן הדרך * ולא ביום שרוצה לנאת לדרך *
ולא ילך במרחץ בהוא יומא * גם לפכו ולאחריו יפריש
מאשתו בתמימה * זמן המוצר להקיז הוא בימי תשרי
וחשון כ'סן ואייר * וביום שהוא צלול ומאיר * ואל יקוז
דם אותם האנשים * אשר יוסיפו שנותם על חמישים *
ותכף אחר ההקזה ישכב מעט על גבו * כי אז כל הדם
שנגידם יחזור על מושבו * ואל יאכל תקף אחר
הקזה רק ימתין שעה או שתי ומי שמתירא מן החלשות
יוכל להקדים * ויזהר שלא יאכל צו ביום חלב ובינה
בצלים ושום * וכל הבא מן החלב אליו לא תאבה * וכן
כל הדברים הקרים * ובפרט דגים המלוחים * צו ביום
הוא כגול ותיעבה * וגם אל יאכל כל מיני דגים בסעוד'
הראשונה מן הקזה * ובינה בת יומא מה טובה היא
ביום הזה * והאכילה והשתיה יהיו קלים ומעטים *

ולא

לוח החיים מ

ולא כמו שעושים הסכלים והשוטים * אשר באכילה
 ושתיה ממלאים בטנם ויסודם * ויתעברו את דמם ויצא
 שחרם בהפסדם * ואם תרצה שיביה לך הקזה רפואה
 חזקה * או יום או יומים קודם * לכן תקבל תחלה
 איזה פורג'יאה והרקק * והזכר שלא תרצה לישן באותו
 כיום כי הוא מעורר מרה השחורה * גם הוא סכל שלא
 יסול בחלשות ושאר חליים הרגילים לבא או במקרה *
 וביום ההקזה ישב בהסקט ובמחאה * וישמור מן
 הליכה רבה ומכל מלאכה * וישליך מחמו היגון
 ואכחה * וירצה ששון ושמחה * וביום השני ינהוג גם כן
 בדדק הטובה * ורגים ביום שני רשות הם ולא חובה *
 וביום הב' מרחץ הוא נאה וטוב * ואז יצריא הביץ כגון
 רטוב * רחינת האיש בתוך המרחץ טוב לו תהיה פעם
 אחד בשבוע או שבועים ודי לו * וסמוך לאכילה בו אל
 יבוא * ולא בעת כי תהיה נפשו נמאה ורעבה * בתחילה
 יעמל את גופו באיזה הליכה ויגיעה * או ילך למרחץ
 ויזיע * ויקנה תחילה את גופו יפה *
 ואז יספוך עליו מים חמים לטבטבו * ואח"כ
 תרחץ במים פושרים * ובסוף תרחץ במים קרים * אבל
 ראשו ירחץ דוקא במים אשר מאל חמים * כי גם יביה
 צריא ותמים * ובתוך המרחץ יבא לזכר את בגדיו * וגם

ה ד . 4 E יכס

לוח החיים

יבס' ראשו היטב וגם נעדיו • ויכוח נצלתו ויסקוט • כלי
שירגיע בגוף מעט קט • ואם ישן נצלתו טרם האכילה •
אז הוא יותר טוב ומעולה • ואל ישתה צונן נצלתו • למען
כי יבנה חמתו • ול יסת' תוך המרחץ כמו כן • אז יטיבו
פעמיו ויתכן • ובאלו הימים יהא המרחץ יותר לכון •
בימי ניסן אייר סיון • כי אז יתעוררו בגוף אדם
כל החומרים והלחות • אשר נתקדשו ונקפו בתוך הגוף
בימי החורף והרוחות • אז ימסו ויתכו וינאו על ידי
קנועה • ומרחץ והזיעה • בערב יסדר כל אדם את
מאכלו • כפי כחו ומעללו • דהיינו מי שהזא בעל
עבודה ובעל עמלה • זה יאכל בערב יותר השיעור
לכלכלה • אבל מי שהוא יושב אוהלים שאין וסקטה •
זה יאכל בנוקר יותר השיעור ובער' ימטטה • ואמנם כל
אדם איך ומה שהיה רגיל אל ישנה • הן באכילה הן
בשתיה הן בשניה • כי כל שינוי רע מאד ומסוכנת
לבן מעט מעט יוכל האדם לשנות • מדובריו ומנהגיו
הרעים • עד כי יבא על הסדר הטוב והנעים • מכלו
מקום אל ימלא את בטנו בהרבה מיני אכילה • כי אז
ישבב במטה כאבן גדולה • ויהי מחמת זאת הזכרון
והשכל אינו גלולה • ובפרט אותו האדם שיש לו בעיניו
כאב או חמלה • יוהר מאוד בעת ערב להמעיט האכילה •

ואל

אל יושן האדם חקף וסמוך לאכילה * כי אז האידים
 יבטטטן לחמו יעלה * והוא מוזיק לראות ועיניו הטע *
 גם לזכרון הוא רע וקשה * ונתנו חכמי הטבע שיעור
 השטיה * ב' אוב' שעות ימתיך אחר אכילה ושתיה *
 ימטטף היטב את פיו קודם שילך למסכב * וכמו כן
 צדוקר אל יתעכב * וישן על צד השמאלי בתחילת הלילה
 יל על צד הימני צדוקר הלילה * ובספר איך דוכס ענין
 אחר ראיתי להפך בתחילת הלילה לשכוב על צד הימני
 ובסוף הלילה על צד השמאלי לבן ר"ל כי שעות כפל באן *
 וכן שמעתי ב' כ' מדופאים מומחים אל ישכב על צדו
 או ערשו וגבו * ועם ראשו ישכב גבוה ומכוסה צדוקר *
 אז ישן כשיעור ח' שעות * זהו שיעור שנתנו חכמי
 הרפואות * בעילת איש כי תהיה צנשי * תאמן הבוקר
 ומי צנשי * והנזה' בתשמיש כמשפט * יהיה מרפא
 לכפשו ומפלט * אבל אם יהבה בתשמיש יבלה * שאר
 דוחו ואת צדו יכלה * והזקנה קופצת עליו מהר
 חושים * ויסיר כח מכל ה' חושים * ועיניו יהיו כהות
 ותש הכח * והרית רע מפיו סרוח * ושיכו יהיו רעות
 גדלות * תמיד יהיו חלשות וכופלות * לפיכך יש לכל נפש
 משובה * להשמר מרובו הבעילה ואז יחיה בטובה *
 ואלה הם הצריכים לבעילה * ויהיה להם רפואה וגם

תמלא

לוח ההיים

צא

תמלא • ימים אשר מאד מתאוה לבטלה • וזהו חזק
 זכריא • זה יסיה בעל יצירה ויפריא • וכל המתאוה
 לבטלה ואינו בעל • או הזרע שלו נסמך לליחה לבכס
 וקסה לכוטיל • והמזלה בהרהורים מבלבל הדעת
 ויוסיף מכאוב ורוב כעס • ולא די שהוא גופו מכלה
 לא חף הוא בכדווי צ"ד של מעלה • על כן כל בני אדם
 יהיו בזכרים • ממחשבות רעות ובהרהורים • גם לא יבעל
 אינש בעוד שפסו רעבה וזמאה • ולא סמוך אחר
 האכילה ונפשו מביעה • ולא הם כלל גדול כל הרפואות
 לספרם בשמות הם ספורות • כל זמן שאדם משגיח
 על לוח הזה • לעולם לא יהיה חולה ורזה • ולא יכאב עד
 כי יספה • ולעד לא יהיה צריך לחופא • רק בהשגחת
 אלהים חיים • אשר בירו המות והחיים • ואחס בדבקים
 ביו' אלהיכם חיים • אמן סלה:

לפרט פקוד גפן זאת לפ"ק

אז

התנצלות המכילא הספר לבית הדפוס שמו ושם אביו ושם
עירו בראשי ההרוז נרמז רמז :

אני בתוך הגולה • יצאתי מק"ק פוזנא
המהוללה : **ע**ברתי דרך סלולה •
קצה מדינת אשכנז הגעתי תחלה • **ב**מדינה
או ראיתי לי מקום מנותה ונחלה • **ה**ן וחסד
מצאתי בעיני הקצינים אנשי המדה והמעלה •
נדיבי עם קרבוני בעין טוב וחמלה • **ו**ה'י שלם
פעלים ומשכורתם תהא כפולה • **כ**בואי הנה
והנה גפן לפני ראיתי עפה מגילה • **ה**נך
יפה כולה • **ב**ן בינותי בה יופי המליצה וצחות
הלשון שפתי דעת ברור מלולה •
כהררי אל צדקתה מלמדת לאדם דעת
מדיון גיהנם מצילה • **א**ב"רם שבשמים
העיר את רוחי ועל דעתי העלה • **מ**גילת
ספר זה להוציא לאור מרחוק האפילה •
קדמונים שנדפסו מימיקדם נעשה בהם
כלה • **ק**טנה בכמות ורבת האיכות איודי
דזוטר אירכס ובלה • **פ**ז "נא" ומרגלית
טובה

התנצלות

שובה ומעולה • ומצא בה הקורא לנפש ולגוף
רפואות תעלה • עיניכם תנו בה
וקריאתה זו הילולה •

אני הכותב וחוחם

השרוד על

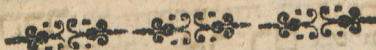
המחיה ועל

הכלכלה :

נאם יעקב הנוך העניך בלא"א כהר"ר

אב"הם בן כהר"ר משה מלמד

מק"ה פוזנא במדינת פולין גדול :

117

117

117

117

117

117

117

117

117

117

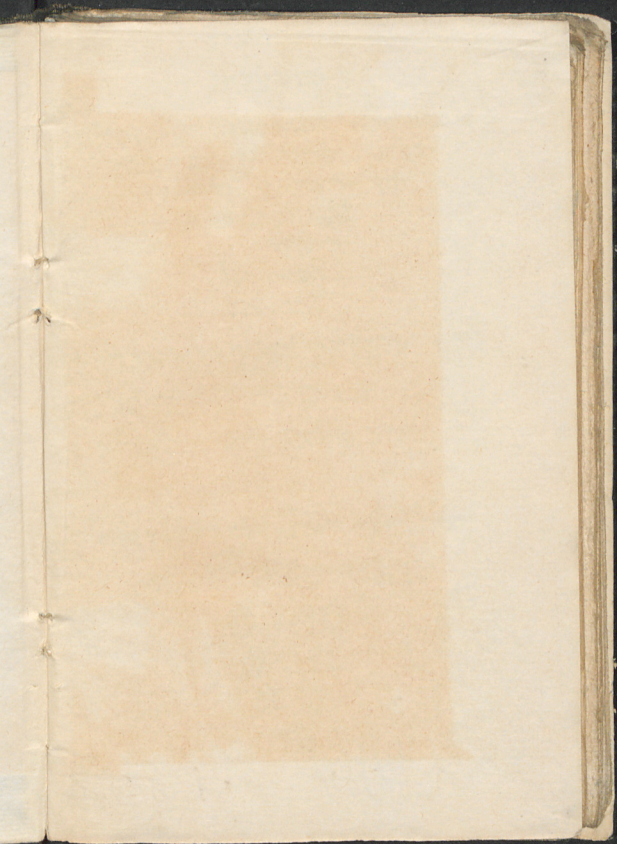
117

117

117

117

117

Cic - 7191.

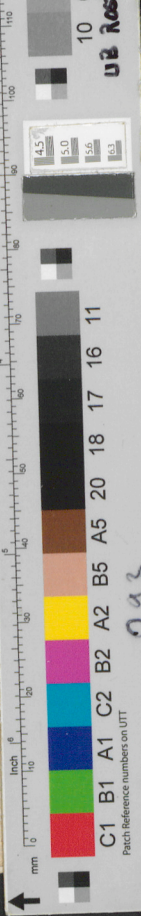
Wolf b. Jeh.
Rosiene,
Gephen jechida
1720.

I c

7191.

ב
ושם
זנא
ה
ינה
חסד
ה
שלם
הנה
נר
צחות
עת
מים
גילת
הם
איודי
גלית

התנצלות

התנצלות המכילא הספר לבית
עירו בראשי ההודו

אני בתוך הגולה
המהוללה :

קצה מדינת אשכנז הג
ראיתי לי מקום מנותח
מצאתי בעיני הקצינים א
דיבי עם קרבוני בעיני ט
פעלים ומשכורתם תהא
והנה גפן לפני ראיתי עפ

יפה כולה **בן** בינותי
הלשון שפתי דעת
כהררי אל צדקתו

מדין גיהנם מצילה
העיר את רוחי ועל דע
ספר זה להוציא לאור
קדמונים שגדפסו מ
כלה **קטנה** בכס
דזוטרי אירכס ובלה

חזק
תאוכ
ה לבכ
דעת
מכלס
י אדם
י בעל
ד אחר
פואות
טגית
ט טר
גמק
קיס
פ"ק